

Fr. B. Krautwami nim.
Eesti NSV Pilekide
Keskmetallkogu

R 2019

15. aastapäät.

Utsit nummer 12 kop.

Meie Mats

Nr. 84.

Laupäeval, 26. (8. apr.) märtsil 1916.

Nr. 84.

Satslased jooksivad Lääne väerinnal kaewikute peale tormi.

1917. a. nekrutid Märjamaalt.

Dige pärija.

Charles Edward Price roman.

(Järg 10.)

15. peatükk.

Kaks päewa hiljem oli Tremontil tõsine läbirääkimine oma tütreaga. Peale hommikusöömist, mis kounis waitfelt mööda oli läinud, astus ta tütreaga rõdu peale ja tähendas tütrele, tema tõrwa istuda.

„Mul on midagi tõsist sinuga läbirääkida, Alice,“ algas ta. „Ma olen nimelt otsustanud Robert Jonesi oma pärijaks määrata.“

Kirjeldamata imestusega vaatas Alice oma isa otja. „Aga isa, kuidas tuled sa äkki niisugusele otsusele? On siis selgunud, et tema see dige depoeeg on?“ küsis ta wärisewa häälega juure.

Wanaherra raputas pead. „Mis sellesse puutub, siis on see niisama segane nagu senti, aga — kas Robert nüüd minu depoeeg on või laugelt sugulane, pärijaks saab tema igal juhtumisel.“

Alice ei teadnud, mis ta selle kohta ütleva pidi. Tuhkajana suuga wõitis ta tummalt oma ette. „Aga isa, ma ei saa sinust tõeste aru,“ algas ta natuke aja pärast, pisaratest niistete filmadega tema poole üles waadates. „Kuidas sa ometi selle peale tuled? Sa ei saagi ju ka seda inimest!“

Tremont wiivitas wastusega. Ühelt poolt ei olnud tal meele järele Alicet selle kõlwatu looga tutvustada, teiselt poolt jälle pidas ta iseenesega nõu, kas siiski mitte parem ei oleks kui tütar Bobi tõsist iseloomu tundma õpiks. Ta arwas mitmel korral märkanud olevat, et Alice Bobi poole hoiab, ja wiimane wõtaks, kui kuulda saab, et asi päewa-walgele tulnud, kõik kawalused abiks, et võimalikult Alicet omale hoida.

„Sa pärid, mispärast mina niisugusele otsusele olen jõudnud,“ ütles ta lühidalt ja kalgilt.

„Seft et Bob kelm on!“

Alice tujatas kottu, nagu elekterilöögist tabatud. „Ja!“ kirjutas ta „kuidas wõid sa niisugust arwamist awalbada ja laituseta mehe au mudasse tollata! Joh, kui Robert seda oleks, kelle üle sa niisugust arwamist awaldad — aga Bobist ei usu ma seda ilalgi!“

„Ja muidugi, et ta meeldiwa wälimusega on ja noori, wilumataib tütarlasti wõrgutada ostab. Sellepärast on

temal ka õnnels läinud ühe minu ametniku tütarit ära meelitada, nii et see salaja wanemate majast ära jootkis ja temaga teatuhu sõitis. Enesefkki mõista, ei tule tal mõttesegi selle neiuaga abielusse heita.“

Isa sõnad olid Alice meelest nii uskmata, et ta pea-aegu nende üle naerma oleks hakanud. „Sellest loost ei ole ka mitte üks sõna tõsi, isa,“ kinnitas tütar, kuna ta enese firgeks ajas. „Selleks tunnen ma Bobi juba parem. See, kes seda sulle ütles, on kas ise kelm või on ekstarwamisele ohwrits langenud.“

Wanaherra pööras tütre leelima pilgu ees tõrwa, kuna tegi, nagu oleks ta oma näpitsprillide puhastamisega ametis. „Ma ei tahtnud seda ise ju ka esmolt ustuda,“ ütles ta pehmemal häälel, „aga ma lugesin seda kirja, mis Bob iseoma käega kirjutanud. Selle kirja sisu kinnitas täielikult neiu isa süüdistust. Nii kahju kui mul ka on, Alice,“ küsis ta, kätt tütre käe peale pannes, juure, „aga ma ei suutnud tõeste muule otsusele jõuda, kui et Bob tõeste selle teo ära on teinud.“

Kuid Alice jäi ikkagi oma endise arwamise juure kindlaks. „Ei, isa, ja etsid,“ kinnitas ta. „Näita ometi korraaks seda kirja.“

„Mul ei ole seda kirja, selle neiu isa wõttis selle jälle kaasa.“

„Kes see siis õieti on, kelle Bob ära wõrgutanud peab olema?“

„Irene Pratt, tinataewanduse wanema meistri kasutütar. Ma tunnen teda iseäranis diglase ja tõsifelt mõtleja mehe-na, ja tema oleks wiimane, kes kedagit järelmõtlemata ja kergemeelselt niisuguses kuriteos süüdistaks. Ka on veel teisi Bobi süü tõendusi olemas, Alice,“ küsis Tremont rõhuga juure. „Bobi on mitmel korral selle noore neiuiga koos nähtud.“

„Nii siis Irene Pratt on see,“ wastas Alice järelmõttelikult. „Sellest tuwisfilmadega süülasti lapjast ei oleks ma ilalgi midagi niisugust uskunud. On ju lõpuks wõimalik, isa,“ andis ta järele, „et Bobi temaga nähtud on, kui ta temaga kõneles, ja selles ei ole ju ei tea mis süütegu, aga seda kirja ei ole Bob ilalgi kirjutanud. Niisama wähe usu ma, et ta seda neidu wõrgutanud oleks.“

„Sa waatad asja peale hoopis teiselt seisukohalt, Alice. Sa usaldad Bob Jonesi, ta meeldib sulle, nagu ma tean, ja sellepärast ei suuda sa ka arwamisele tulla, et ta petis wõiks olla Mina jõudsin ka alles peale raskest heitlemist sellele otsusele, mida sinule praegu teatafin. Täiesti kindel on, et see kiri Bobi kirjutatud on, ja selle peale kirjutasin ma Powellile, oma adwokatile, et ta mind täna pealeõunat kell

kolm ootaks, sest et ma oma testamenti Robert Jonesi kasuks muuta tahan."

Alice ei suutnud enam ühtki selget mõtet tabada. Ta pea sees taoti nagu haamritega. Mis tuleks siis, kui see vihatud fissetungija Daltonis peremehels jaoks? Kas isa siis sunnits teda temale minema? Ja kudas oleks lugu Bobiga? Mis teeks Bob, keda ta kõigest hingest armastab? Waataks ta pealt, kudas isa tema Robertile naisets annab. Kunagi, ialgi ei tohi seda sündida.

Paludes sirutas ta käd wälja. "Isa!" palus ta pisar-filmil, "oota ometi nii kaua sellega kuni ja Bobi näinud ja temaga kõneleud oled."

Kuid kaewanduste omanik raputas pead. "Ei," ütles ta lähidalt ja kalgit. "Nagu ma otsustanud olen, nii jääb. Mul on kahju, et sinule südamewalu pidin walmistama, aga minu kohus oli sind selle mehe tõsise iseloomuga tutvustada, kes sind tosis."

"Siis teelab temal küll ta wist ära oma jalga kunagi Daltonise töstma?" hüüdis Alice. hirmust wärisedes.

"Kui tema aadressi teaksin, teeksin seda. Näüd aga tuleb läbirääkimine enne siin, kui ta minu majast jäädawalt lahtub."

Ta tõusis üles. Tal lõikas hingesse enese last nii kannatamas näha, aga ta arwas, et teiste talitaba ei tohi, kui oma meheuhkust ja au alal tahtis hoida. Oma terve eluaja ei olnud ta muud tundnud kui usinat töötegemist ja ialgi polnud ta karmawäärkki kohuseteele kõrwale talunud. Ta wihkas kangeste digluseta oletut ja autust, ja mõte, et see kelm mees eht ka tema last rüwetanud, oli tema meelest kole.

Alice tegi wiimase katse. "Isa, armas isa!" hüüdis ta meeleheitlifel, tema jalgade ette põlwili lastes. "Ma wanutan sind, kaalu enne järele, kui parandamata samm astud! Oma kallid ema mälestuse juures palun ma sind mõtle enne järele, enne kui oma testamenti alatu kasuks muudab!"

Kuid peaaegu wägivaldse liigutusega tegi ta ennast tütreft lahti, kes tema põlwele ümbert kinni wõtnud. Näüd, kus tal uueste selgels saanud oli, et Alice Bob Jonesi armastab, wõttis ta alles õige kindla nõu oma plaani teoks teha.

"Isa sõna on asjata, Alice," ütles ta. "Tõuse üles! Ainult Jumala ees peab põlwitama. Mis ma teen, ei tee ma mitte oma, waid sinu pärast!"

Sellega pööras ta rõdukt ära ja astus raskel sammul oma kirjutustuppa.

Truu oma otsusele, sõitis kaewanduste omanik weel seltsamal päewal Middlehami. Alice seisis afna all ja waatas walutawa südamega kalesale järele, kudas see mödda maanteed ebasi wuras ja wiimats teeläänaku taha kadus.

"Ma loomits, et mõni asi ette tuleks, mis isa tatiatats weel täna Middlehami jõudmast," mõtles ta endamisi. "Bob on juba peaaegu neliteist päewa ära. Ta peab tingimata täna wõi homme tagasi tulema."

"Ma tuln oma testamenti muutma," seletas Tremont oma lähiksel käskima harjunud wiisil, kui oma ammuuagset adwokatit kättpidi teretas.

"Aga teie ei tea ju weel sugugi, kumb nendest mõlemist teie de poeg on," heitis adwokat wahela.

"Sellel ei ole praegusel filmapilgul mingisugust tähtsust enam."

"Siis on küll mr. Bob Jones see wäljawalitu?"

Wanaherra nägu läks pilwe. Juba ainus mõte mehe peale, kes tema arwates nii alatult tema usalduft petnud, pani tal were keema.

"Ei, seal efsite teie, mr. Powell, mitte ühte penni minu rahast ei pea ta saama. Oma tütrele määrän ma wiiskümmeend tuhat naela, teie peate aga märkuse sinna juure tegema, et ta pennigi ei saa kui ta wastu minu tahtmist Bob Jonesile läheb. Siin on nende minu teenijate nimekiri, kellele ma igasühele ka oma oja olen määränud," seletas ta, kirjapöognat oma taskust tõmmates. "Kõik muu, mis mul liikumata ja liikuwast waranduseft on, pärib Robert Jones."

1. Karl Hansen, Tartust. 2. Richard Ellu, Tallinnast. 3. August Treifeld, Narwast. Tegewas sõjawäes.

Adwokat, kes wahapeal juba kirjutuslaua ääre istunud ja paberi ja sule käepärast oli wõtnud, jättis sulewarre jahmatades tindipotti.

"On see teie tõelik tahtmine, mr. Tremont?"

Wanaherra, kes ennast kirjutuslaua kõrwale toolile raskelt lastnud, noogutas tumedalt. "Minul ei ole ialgi tõelikumat tahtmist olnud kui praegu, ja ma arwan omal mõjuwa põhjuse oma teguwiisits olewat."

Siis seletas ta teraselt kuulawale adwokatile neid juhtumisi, mis wiimasel ajal Wingates ette tulnud. Powell kuulas tema jutustust, ilma et sõnagi wahela oleks seganud.

"Nende tunnistuste järele näitab see ju igatahes nii wälja, nagu oletas mr. Bob Jones tõeste see süüdlane," andis ta järele, kui Tremont lõpetanud oli, "aga minu arwates ei ole tema küll see mees, kelleft sarnast asja arwata wõiks, ja ma wõdin teile, mr. Tremont, ainult nõu anda, wadata, kuni ta ije tagasi tuleb ja teie tema käest järele pärinud olete."

"Teie olete ka üks niisugustest, Powell, kes ennast selle filmateenri fildast näoift petta laheb," urises kaewanduste omanik pahaselt. "Mina ei lahe aga ennast efsiteele wiia. Tema süü tõendus on nii rõhuvad, et ta mitte üht penni minu rahast ei pea saama."

"Mis pärast ei päranda te siis oma tütrele kõife oma warandusi?"

"Sest et ta mees ei ole. Wilmumata noor neiu ei suuda ju ükspäine tööft kaewandustes ja kirmurdudes juhtida ja ärilisi läbirääkimisi pidada. Wastutuse koorm rõhuts ta maha."

"Ei sugugi, kui tal head nõuanbjad oleksid," waidles adwokat elawalt wastu. "Ja minu arwamise järele mõistab miss Alice wäga selgeste hea ja halwa nõuanbja wahel wahet teha. Alatiult delbud, mr. Tremont, mr. Robert Jones minule ei meelbi, ja päris hale oletas, kui teie suurepärane warandus peale teie surma sündmata katesse satuks, üsna selle peale waatamata, et siis ka sadandete tööliste kätkest ja elu teie pärija tahtmistest ära riputs."

Wanaherral ei olnud sugugi mõnu. Ta pühkis oma juure punaste lilledega siidi taskurätikuga oma paljast otsaesist ja ütles mõrudalt:

"Mina ei tulnud siia teie käest nõu küsima, vaid et uut testamenti kirjutada lasta. Minu otjus oli juba ammu valmis, enne kui teie juure tulin. Kõige parem on, teie seate selle lohe minu juuresolekul kottu, lühidalt. Peale selle kui ma allakirjutanud olen, võite ju need sõnatõlkjuid juure lisada, ilma milleta teie, advokaadid, tudagi läbi ei arva saavat. Ma võin ju ka teise advokaadi juure minna, kui see teile meele järele ei ole," lisas ta warjamata jämedusega juure.

Powell oli selle jaoks ainult peenike, pilgelik muige. Ta teadis, et wanaherra ainult sellepärast torises, et midagi tegi, mis tema oma maitse järele ei olnud, ja et ta ainult sellepärast nii jonnakalt oma tahtmise juure jäi, et ilalgi harjunud polnud teiste nõu kuulda võtma ja alati seda läbi viis, mis kord pähe oli võtnud.

Waikides hakkas ta kirjutama. Kui lõpetanud oli, pani ta sule ära ja luges testamenti ette. Sga lauset kiinitas Tremont pea nofutamisega. "Nii on õige," ütles ta, kui Powell wiimase sõna ette lugenud oli.

"Kuna ma hulga aastaid teie nõuandja olen olnud, siis pean oma kohujäts teid veel kord hoiatada, enne kui testamentile alla kirjutate" algas advokat. "Olete ka hästi järele mõtelnud, mr. Tremont, et te oma tütre sügav õnnetuse teete, kui mr. Bob Jones temale mitte just ükskõik ei peaks olema."

"Ma tahan neile võimatuks teha abieluse astuda!" purstas mr. Tremont vihaseilt välja. "Võib olla, et Bob temaga enam tegemist ei tee, kui teab, et ta midagi kaasa ei saa," lisas ta mõruda naeruga juure.

Siis võttis ta julewarre ja kirjutas oma nime dotumendile alla.

Kaks kantsleisti juure kutsutud kirjutajat kirjutasid tunnustajatena alla. Kümme minutit hiljem oli Tremont koduleel.

Uga õiget rahuldust selle üle, mis ta teinud, ei suutnud ta ikkagi tunda. Mitmekesised kahtlused hakkasid ta rinnus veel enam närima, ja ta ei saanud takistada, et Bobi aus, awalik nägu ilka jälle tema ette kerkis.

Uka raskemaks kujunesid mõtted.

Wiimaks jõudis ta otsusele, et siiski liiga ülepeakaela oli talitanud, aga trööstis lõpuks ennaft sellega, et ta ju testamenti igal ajal jälle ümber lükata võib.

Ta oli nii sügawale mõtetesse wjunud, et sugugi ühe juure automobili lähinemist ei märkanud.

Ukki käis mürtisatus.

Ta kuulis kellegi naisterahwa kiskatust, ja lähemal filmapilgul lendasid tema ja ta kutsar kergeft kaleskaf juure hooga maantee kraawi.

"Sa Jumal, mis olen ma teinud!" hüüdis peenes riides naisterahwas, kes tiliiril istus ja lohe motori seisma pani.

"Sa võid veel õnne tänada, kui mõni sinu hoolituse läbi surma ei saanud!" tõreles kõrge kaswuga herra, kes automobili tagumisel istmelt maha astus.

Kutsar oli enese wahpeal jälle jalule ajanud ja lonkas hobuse poole, kes wiga polnud saanud, ainult mõlemad aifad olid kottupõrtamisel murdunud.

Wõõras herra talitas Tremonti ümber, kes kahwatult ja wailjelt rohu peal lamas.

"On ta furnud, Percy?" küsis naisterahwas tema käest täis hirmu.

Ta raputas pead. "Seda küll wiist mitte, aga raskete wigastatud on see dshentlimen igatahes."

Mõne läheduses töötawate ja abiks jooksnud tödlise abil asendati wanaherra, kes päris meelemärkujeta oli, auto peale, ja peale selle kui wõõras herra veel õnnetu nime ja elukoha järele pärinud oli, juhtis ta ise auto Haltoni mõisa poole.

Alice rattas usse juure, kui auto päralt oli jõudnud. Seleda karjatusega langes ta kottu, kui oma isa kahwatanud ja waitist logu lamama nägi. Ta pidas seda oma süüks,

sest ta oli ju soowinud, et isale mõni õnnetus juhtuks, mis teda takistaks Middlehami jõudmast.

Walitseja ja mõned teenrid ruttasid lähemale ja kandsid endi herra magamisetuppa, kuna auto omanik Alice ümber tegewuses oli ja temale oma kõige sügawamat kahtlust õnnetuse üle awaldas.

Selgus, et ta uus mõisnik naabruseft on, ja et õnnetus tema proua läbi tulnud, kes kiitlenud, et ta wäga hästi autot juhtida wõiwat.

Waewalt oli auto ära sõitnud, kui üks kerge kormwaner mõisa poole wuras.

Juba gemalt tundis Alice Bobi ära.

"D, Bob," hüüdis ta käsa ringutades terwitamise asemel, "ja tulid liiga hilja! Sga sureb nüüd ehk enne kui tött teada saab."

"Ma ei saa sinust aru," ütles noormees. "Mis on juhtunud?"

Alice tõmbas ta lähemasje tuppa ja seletas hingeldades, misugust sündistust tema wastu tõstetud ja misugusele otsusele isa jõudnud. Bob oli kihtsalt teeletu, aga wiimats wabanes tema jahmatus ägedas wihhas.

"See lurjusetöö ei ole kellegi muu kui selle peenikese Roberti töö!" hüüdis ta. "Uga ta peab selle eest saama. Tuhat tänu sulle," lisas ta soojalt juure, kuna Alice kätest finni võttis ja temale truult silma waatas, "selle eest, et sa wankumata minu süütausesse uskusid. Kord tuleb tund, kus ma igast kahtluseft puhtalt sinu isa ees seisan."

Nüüd koputati usse peale. See oli üks teenriteft, kes teatas, et arst praegu tulnud on ja miss Alicega rääkida soowib.

"Mina ei tea kahjuks midagi rõõmustawat teatada," wastas see Alice järelepärimiste peale isa terwise ille. "Ta on peaaegu põrutuse saanud ja teie nõusolekul kutsufin ma ühe eiarsti Londonist siia, niisama nagu ma sealt ta kaks wäljaõppinud haigerawitfejannat pean tellima. Kende päralt jõudmiseni wõtaw ju toaneftid ja peremamsel haigerwoodi juures walwata."

"D, kas mina ei wõiks seda teha?" hüüdis Alice wärisewa häälega.

"Teie isa on täieste meelemärkujeta. Temale on nii siis iisna ükskõik, kes tema juures walwab."

"Ega te ometi ei arwa, et minu isa sureb?" karjatas neuu ahastades.

"Kiipalju kui inimene ette arwata teab, jääb ta elusse," wastas arst wäga tõstelt, "aga ma ei tohi teie ees warjata, et haige parandamine kaua aega wõtab." Ta heitis pilgu oma uuri peale. "On kõige hilisem aeg, et ma Dr. Forbeyle telegraferin, muidu ei jõua ta enam õhtuse rongi peale." Sellega lahkus arst, neid mõlemaid üksi jättes.

Alice toetas end Bobi õla najale ja hakkas uueste ägedaste nutma.

"Sa ei tohi mitte lohe kõigealwemat karta," trööstis teda see. "Ja kui sinu isa sureks, mille eest Jumal hoidku, siis olen ju mina sul weel."

"Jah, sina, minu ainjam tugi!" hüüdis Alice, tal kaela ümbert finni wõttes. "Mõtelgu inimesed mis nad tahawad, minu armastus sinu wastu on muutmata."

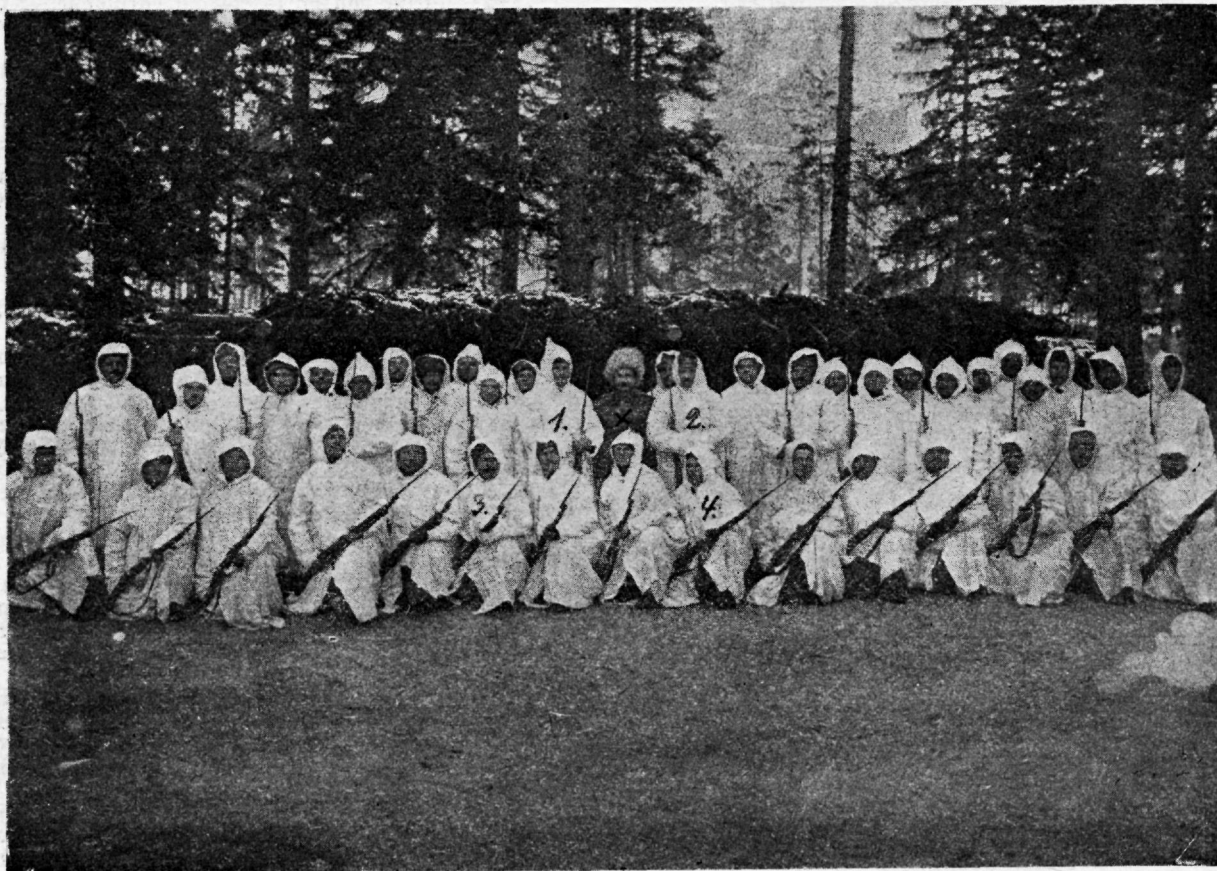
"Kudas ostan ma sind nii suure armastuse eest tänada," wastas Bob südamlikult ja wajutas muju ueiu puhta walge otsaesise peale.

Seljalal filmapilgul läks üks lahti ja sisse astus maandunif Gilsland advokadi Powell'i saatel, keda lohe peale Tremonti araminekut tähtja asja pärast telefonil kaudu Wingatesse oli kutsutud. Seal oli ta Dr. Barnesiga kottu trehwanud, kes lohe temale õnnetuseft, mille õhwrirts kaewanduste omanik langenud, teatanud oli.

Sügawaste punastades tõmbas Alice oma käed Bobi kaela ümbert ja pögenes nurka, kuid Bob läks temale järele, wõttis ta käest finni ja astus tema kõrwal maanduniku ette.

"Mr. Gilsland," ütles ta kindla häälega, "igatahes on praegune filmapill küll wäga sündmata, sest et mr. Tremont ülewal kritikalises seisutõrras lamab, aga ma pean teie teatama, et Alice ja mina salaja kihlatud oleme. Etis ju, Alice?"

N. N. polgu maakuulajate komando, maakuulamisele minekul.

× Komandode ülem, staabikapten Shtshpetilnikow 1. maakuulajate komando ülem alamleitnant Samoilow, 2. maakuulajate komando noorem ohvitser lipnik Fedorow; eestlased — 3. Birtshahn-Leder, 4. Bootele Mesikäpp.

Neiu nokutas häbelikult. Kuigi ta weel oma ja-sõna andnud ei olnud, ei wõinud ta teistsi, kui salaja armastatud mehe sõnu kinnitada, oli onu ometi ju näinud, kudas ta Bobi käte wahel oli ja see teda suubles.

Maandunil, kes juba ammu soojalt Bobi poole hoidma oli hakanud, raputas temal fätt.

„Ei wõi sinule pahaks panna,“ ütles ta, „et ta wõtnud oled, sest ta on armas neiu. Heameelega soowitan teda sinule. Sa oled tubli mees, kes juba maailmast läbi pääseb, ütksidit, kas siin pärijana wõi mõnes muus kohas. Heameelega olesin ma ju näinud, et minu poeg see õnnelik oleks olnud, aga et ta Alicele ei meeldi, ei wõi ma ju parata. Mis aga demees selle kohta ütleva saab, on iga-tahes teine tehefülg.“

„See on ka minu arwamine,“ lüas advokat juure. „Ma wõin teile isegi ütelda, misjuguiseid sefelidusi teie kihlus toob. Ilma et saladust rikutsin, arwan teile seletada tohtiwat, et mr. Tremont minu kontoris käis ja testamenti muutis, et teie, Alice pärast ilma jääte, kui wastu oma isa tahtmist Bob Jonesile lähete.“

„Nii siis muutis ta ilklagi testamenti!“ hüüdis noor neiu lahwatades. „Ja siis on ka wist Robert Jones see terve waranduse pärija?“

„Seda küll — lahjuts,“ lüsa Powell juure, „sest awalikult üelda, pean ma seda tegu, milles teid, Bob, süüdistatakse, ennem selle teise tööts.“

„Millest teie dige räägite?“ küsis maandunil Gilsland pead raputades. „Misjuguise teo olla Bob teinud?“

„Kas te siis weel kuulnud ei ole, mis Wingates jutustas?“ küsis advokat imestades.

„Mitte üht sõnagi. Ma ei saanud paaril nädalal jagagi toaft wälja, sest et mind jookswa piinas, ja Dick ei ole ka praegu kodus.“

„Noh, siis kuulge nüüd ja imestage,“ ütles advokat.

Maandunil kuulas waitides pealt. „Ei ole uskudagi,“ ütles ta, kui Powell lõpetanud oli. „Igatähes on minu demees liiga ülepeataela talitanud. Ta oleks kõigepealt esmalt Bobiga rääkima pidanud, enne kui oma testamenti teise lajuts muutis.“

„Mr. Tremont wõib teha ja mõelda, mis ta tahab,“ ütles temale Bob wahese. „Minugipoolest wõib ta Alice pärast ilma jätta. Meie wõime ka ilma mr. Tremonti wahata elada. Enne kui ma siia tulin, pakuti mulle kohta, kuustuhat naela aastas palka ja ruumika majaga elamiseks. Ja ma olen kindel, et rohkemgi teenida wõin. — Sa oled ometi nõus waele mehe naiseks tulema?“ lüas ta armja pilguga Alice peale juure.

„Arstius elatjin ma sinuga“, wastas neiu, tema õla wastu najatades.

„See on kdit ilus ja hea, lapsed“, tähendas nüüd Gilsland. „Aga kõigepealt peame asja selgitada katsuma. Kindel on nii siis, et Bob ainult mõned sõnad Trenega wahetanud on, kui ta teel haltonisje oli. See kiri on nii siis

wõlstitud ja arwatavaste Roberti tõe. Kõigepealt peame me näid wälja uurima, kus Irene wiibib, sest tema tunnistus toob jalamaid Bobi süütause päewawalgele.

"Mis minuise püütub," lausus Bob järelmõttlikult, "tahaksin ma kõigepealt seda wanemat meistrit tundma õppida. Mul on soow temaga läbi rääkida ja teda ustuma panna, et mitte mina tema lapse wõrgutaja ei ole."

"Kõigeparem tee seda kohe," wastas maandunil. "Teeb sinna ei pruugi ma sulle kirjeldada; iga laps tee ääres wõib sulle juhatada, kus ta elab."

Bob tänas seletuse eest ja Alice läks teda uuesti wälja saatma.

Advokat kõigutas murelikult pead. "Tahame ainult loota, et mr. Tremont ei sure, muidu oleks õnnetus täes. — Näate teie nii kauaks stia, kuni eriarst Londonist päralt on jõudnud?"

"Ei, ma lähen wahapeal koju ja tulen õhtul korrats tagasi. Pealegi wotan ma ka Richardit, kelle oma ajemel saadan, kui mul omal wõimalik ei peaks olema tulla."

Nende sõnadega lahkus ta toasti. Advokat tema järel. Waewalt oli uks nende taga kinni läinud, kui raste eesriie, mis teise tuppa wiitwa uste wahel rippus, lahti lükatil ja Robert Jonesi kogu nähtawale tuli. Kui ta kiire pilguga kindlusele jõudnud oli, et teadagi rohurias ei ole, awas ta atna ja hüppas wälja. Paar sammu majaseina äärt mööda edasi wiibid ta raamatukogutua atna alla, mis juhtumisi lahti oli. Siit jälle siise lipsates istus ta filmapilt hiljem, raamat täes, tugitoolil, otsekui loeks ta seal juba ammu.

Wõidurõõmus hülgas ta nägu. "Nii siis on lugu!" ämises ta. "Polets ma ilalgi ustunud, et mul nii palju õnne on. Mina olen siis pärija ja teisele on hundipais antud. Ha, misjuguise näo teeks wana Tremont, kui ta näid teada saaks, et mu nimi pärijelt Jones ei olegi!"

(Järgneb.)

Tiigri hing.

W. Woyl'i jutustus.

Awalikult ütelda, Wilsoni weider ülespidamine hakkas mul närwide peale mõjuma. Magamisest polnud juttugi, ja ma saatsin terwe õõ ärtwil mööda, kõige aja pead muredes, kudast sellest seisukorras wälja pääseda.

Wilson oli minu kõigeparem sõber. Aga sinna ei saanud ma ju midagi parata, et ma nõrgameelseid kole-daste lardan, ükskõik, misjuguise kujul nende nõrgameel-sus ta awalbutis. Ja täna jõudsin ma selgusele, et Wilson, kui weel ta mitte täitsa hulluks läinud ei olnud, siis wahemalt selleks minemas oli.

Waenele! Kas ta ideste pead oma ülejäänud elupäewad hullumajas mööda saatma?

Ta oli Inglismaale kõigest kolme kuu eest Indiaist tagasi pööranud, seejuures ennast koguni weidrat laadi põhjustel teenistusest lahti wõttes.

Mina ja Frank Wilson olime ühes ja sellelomas üli-koolis õppinud, ja kuigi ta oma polguga juba kolme aasta eest Indiaisse oli sõitnud ja mina Londoni olin jäänud, wiibisime meie siiski kõige aja elawas kirjawahtetuses. Minu rõdem oli suur, kui ta kord kirjast teatas, et ta kõige nõiduslikuma neu maailmas olla leidnud ja temaga abielusse mõtleb astuda. Siis ei saanud ma täfil ajal enam kirju; see oli mulle aga ka arusaadaw — sõber maikses meina-dalaid! Wiimats tuli ta kiri, seekord aga juba "nende" kõest. Nad wiibiwat pulmareisul ja olewat kirjeldamata õnnelikud.

Waenele! Kõik läks hästi ja korraga . . .

Nagu mulle polguarst seletas, ajus õnnelik noorpaar pulmareisult tagasi pöörates külasse, kus Franki polk seisis, elama.

Terwe polk armastas Wilsoni naist, ja ei olets küll ainuisti soldatit ega ohwitjeri leidnud, kes tarwiduse korral oma elu tema eest kaalu peale poleks pannud. Kuid

kurikawal saatus ahwardas neid nähtawaste ja Wilson aimas sieti ette, kui ta mulle kirjutas:

"Meie täieline õnn on selleks liig haruldane, et ta kes-taw wõiks olla."

Õnnetus juhtus peale siht polgu piduõhtul.

Wilson ja ta abikaasa olid juba magama heitmas, kuid nad ajasid weel juttu ja naersid õhruuste juhtumiste üle. See oli palaw ja lämmastaw, ja Wilsoni abikaasa läks wälja weranda peale, kuhu magamijetoa aten wälja wiis, ja jäi wõre najale toetades seisma, seejuures kõige aja mehega juttu ajades.

Korraga aga kostis mürtis ja kõlas sõdantõhestaw naisterahwa kiljatus:

"Frank, päästa mind!"

Wilson kargas, nagu hullumeelne, üles ja nägi, kuidas hüglatiiger tema naisega rõduwõrest üle hüppas.

Noormees haaras püssi ja tormas tarjudes metsloomale järele, kõige aja püssi lastes, et teda kohutada ja oma ohwrit maha jätta sundida. Ta ei julgenud otse elaja enese peale sihtida, sest kuul wõis siis hõlpsaste tema naist tabada.

Kuid kõik waew jäi asjataks, tiiger kadus ühes õnnetu naisterahwaga.

Kära läbi ärkas ja ajas terwe külla jalule, ja igalt-poolt hakkas inimesi kofku woolama.

Wilson kadus nagu tiigergi filmist. Lähinägemata pimeduses kaotas ta tiigri jäljed, ja minu arwates kaotas ta just sel filmapilgul, kus ta enam ei teadnud, kuhu poole pöörata, ja aru saades, et iga kaotatud filmapilt tema naife elu wõib mafsta, oma hingelise ja waimlise tafakaalu.

Kui walgets läks, leiti minu sõber metsast — ta otjis ifka weel naist taga. Ta ei lausunud sõnagi, aga päris wõimata oli tema nukrate filmade waadet wälja kannatada.

Päewal leiti, mida kõige aja oli otstitud. Parem aga seda mitte kirjeldada. Tiiger oli wististe kõige näljane ja werejanuline olnud, sest tema õnnetu ohwri jäänustest oli raste Wilsoni abikaasat ära tunda.

Wilson raitis endist wiisi, kuid tuhnis kõige aja jäänusid, nagu ifka weel kaheldes ja selle kohta tõendust otfides, et see just tema naine on ja mitte keegi teine. Wiimats leidis ta midagi ja kargas üles, naife werist juustetutti illes kõrgele tõstes. Seda meeletult huulte wastu surudes hakkas ta nii walju häälega naerma, et teistel hirmuwärina-d üle ihu jooksid. Selle peale kuttus ta meelemärfuseta maha. Ta kanti laagrisse.

Tema naine maeti wäiksesse mäelingul seiswasse furnu-aeda maha.

Witu päewa lamas minu waene sõber meelemärfuseta oletus maas, siis hakkas ta sonima, kõige aja oma raiist tiigri küünle wahelt ära päästa paludes. Et tema seisukorra paranemist kolme järgmise päewa jookkul märgata ei olnud, siis pani arst nõudmise ette, et ta tingimata Indiaist ära wiidats, muidu ei wõiwat ta Franki mõistuse eest wastu-tada. Suure ettewaatlikusega wiidi Wilson lähemasse mereäärjessse linna, kus ta aurulaewa peale paigutati.

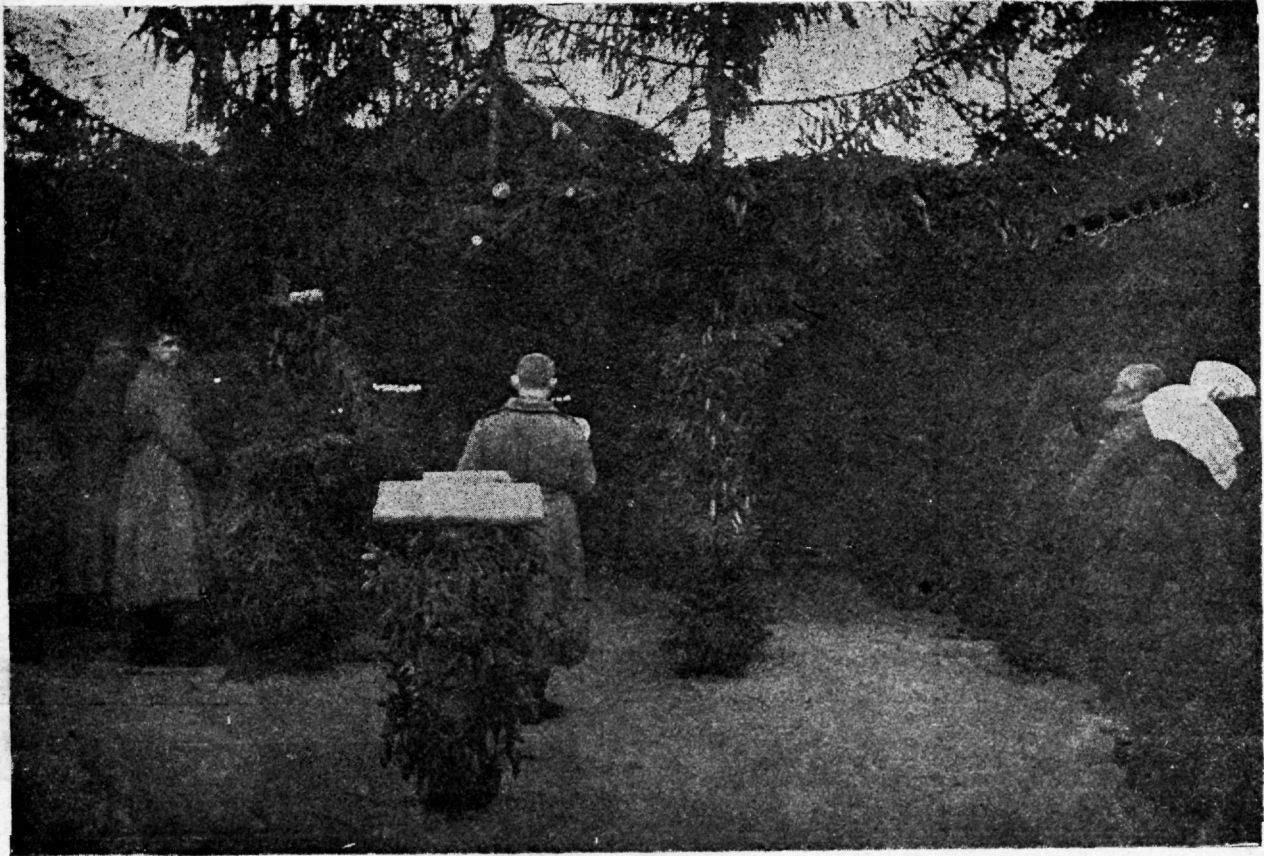
Aurulaewal hakkas ta ruttu paranema ja näis nagu oma saatusega leppiwat. Kuid wälispidi muutus ta täieste. Tema mustajuukfeline pea läks halliks, ta langes terwest kehast küüru ja kõssi ja jäi imekspanemisewäärt rahulitaks ja waiifeks, — kõik tema senine elurõõm kadus.

Ma telegraferifin Wilsonile kobe, kui arstitil kirja olin saanud, ja palusin teda tingimata minu juure sõita.

Waene, wana sõber! Ma ei suutnud piisaraid tagasi hoida, kui me waiifides ükssteifel kätt surustime. Ma tundsin teda waewalt ära.

Meie elu weeres rahulikult. Frank kannatas oma õnne-tust wahwalt. Kuid wiimafel ajal hakkasin ma tema juures midagi uut märkama. Wahetewahel langes ta ämarasse meeleolusse, siis aga muutus ta jälle korraga haruldafelt lustilifeks ja lõbusaks.

Ta hakkas mulle siis oma naisest jutustama, ja sellest, kudast ta tema kaotas, ja lõppude lõpuks muutus see tema juures harjunud kombeks, et ta ükskõik mis jutt alates, kõi-

M. N. polgu kirjil tuleliinil, kuusemetja tuka kohaligi dekoratsioonigi tarvitades ehitatud.

gepealt ikka selle peale tähendas, et tema naise tiiger ära olla rõõwinud.

Tihkilugu kadus ta kodust, ja ma leidsin ta siis kufagilt nurgast nutmast. Muidugi püüdsin teda rahustada, nagu vähegi suutsin.

„Marley, sa ei osta omale ettelujutada, mis ma üle elan!“ sõnas ta kord mulle. „See on igavene wditlus — wditlus mingisuguse jõuga, mis minult minu wdituse püüab riisuda. Ja see wditlus kipub mul üle jõu minema. Kujuta enesele ainult ette, mida minu naine üle elas, kui tiiger teda tükkideks rebis, kujuta enesele ette tema meeleheitmisel, tema katseid ennaft metslooma käest päästa! Nagu temagi mind ennaft päästa palus, nii palun ka mina sind, aga sa ei suuda mind päästa! Miks ei tee sa midagi, et mind päästa? Ma ei suuda, ei suuda seda enam wäljakkannatada!“

Etiaulgu pahandasiid need süüdistused mind, kui ma aga teda rahustama püüdsin hakata, siis palus ta mind sellest mitte hoolida, mida ta kõneleb, ja lihas juure, et mina tema kõige parem sõber olewat. Niisamuti jättis ta mulle seletamata, mis „jõud“ see on, mis temalt wditust püüab riisuda. Alles mõne aja pärast wditsin ma, milles asjalugu seisis.

Ühel õhtul istusime kahelgi minu kabinetis ja suitsetasime, mina lugesin, kuna Wilson nähtawaste ainult raamatut käes hoidis. Ma olin tähele pannud, et ta wiimajel ajal üleüldse enam rahulikult lugeda ei suutnud.

See oli nädal aega enne seda õhtut, mida ma kirjeldada tahan, ja mis wististe terwel eluajal minu mälestusest ei unune.

Täitsa ootamatalt najatas Frank minu poole, haaras mul käest kinni ja küsis ärewalt:

„Marley, usud sa waimudesse? Wististe mitte. Sa mina ei uskunud, nüüd aga usun ma. Kuula dige, mis ma sulle jutustan.“ — Tema hääl hallas lähijema, kuid ta kõneles siiski walsult ja arusaadawalt. „Tiiger, kes minu naise lõhki kiskus, oli kuriwaim, ja nüüd püüab ta ka minu keha lõhki kiskuda, niisamuti ka wditust. Päewast päewa kestab wditlus minu wdituse ja tema kuratlike hinge wahel, ja ma jään ikka nõrgemaks ja nõrgemaks. Ma tunnen, et ma kaua vastu panna ei suuda, ja siis, Marley, muutun ma niisamuti tiigriks. Asjata on mulle ütelda, et ma ennaft niisuguste mõtete wdimu alla ei tohi anda. Arwad sa, et ma sellega heidelnud, sellele vastu pannud ei ole? Ainult Jumal teab, mis ma teinud olen, et sellele vastu panna, aga enam ei jätlu mul jõudu, ja ma kardan ega ei julg tulewikule vastu waadata. Üleüldse olen ma terve, ainult jüda on mul lõhestatud sellest, mis ma üle olen pidanud elama, ja ma wõin weel aastakümneid elada! Kui hirmus see küll on! Ma ei suuda seda wäljakkannatada. Mõnikord mõtlen ma enesetapmise peale, aga ma kardan, Marley! Mitte surma ei karda ma, waid oma hinge wabanemist, kes kindlaste tiigri kehasse elama asub. See on hirmus, pörgulik mõte! Wahesti ei wdista ja seda mitte? Kupea, kui tiigri hinges pesitsew kuriwaim minust wditu saab, muudab ta minu rõõwlooma taoliseks inimeks. Selle kõige üle wdib ju muidugi naerda; mina aga ei naljata mitte, ja kord näed sa kahlemata, et see tõit tõsi on. Nägemiseni!“

Wilson läts magama.

Oskar Krall,
wan. weisker Tallinnast
Edja algusest sõjaväel.

Willem Latsberg,
wan. alamohv. Pujatust.
Tegevas sõjaväes

Juhan Latsberg,
Pujatust.
Saksamaal sõjavangis.

Jaan Latsberg,
Pujatust.
Tegevas sõjaväes.

Mart Inger,
Riisipere w.
Sõjaväel.

Woldemar Padar,
Rähri w.
Saksamaal sõjavangis.

Johannes Purde,
Wiljandi kr.
Tegevas sõjaväes.

Gustaw Treifeld,
Rahvere kr.
Tegevas sõjaväes.

Woldemar Mednis,
Raagjärvest.
Tegevas sõjaväes.

Sans Põlendik,
Tallinnast.
Tegevas sõjaväes.

Mõistagi, et see kõik mind väga erutas, ja ma hakkasin teda hooplega filmas pidama.

Frank muutus ilka weidramaks. Näituselt hakkas ta küpjetamata liha paremaks pidama, kui küpjetatud. Ja paljugi muud, õige weidrat paistis mulle tema juures filma. Muidugi püüdsin ma seda kõike naljats pidada, aga hinges oli mul raske, sest tahes wõi tahtmata tuli mul ette, et Frank tiigris on muutumas. Kord juhtusin ma nägema, kuidas ta hooplega oma käsi waatles; ja minu küsimise peale palus ta mind tema küüsi waadata, mis loomatünn-
*
teks olid muutumas.

Kuigi see mulle täitsa wastumeelt oli, olin ma wiimaks siiski sunnitud oma wana tuttawa — Dr. Harperi poole pöörama. Dr. Harper oli laialt tuntud eriteadlane waimuhaigustes. Ma palusin teda mõni päew minu juures mööda saata, ilma et Wilson seejuures aimata wõiks, et ta arst on. Harper sõitiski, ja ma jäin kannatamatusega tema otjust ootama, kuigi ma juba ette ära teadsin, et minu sõber hulluks on minemas. Mida enam ma selle peale mõtlesin, seda kindlamaks sai minus arwamine, et Wilson peast jegaselts on läinud, ja ma tundsin, et minu kohus on selle eest hoolt kanda, et ta enesele midagi halba ei teeks. Sugalasi tal ei olnud.

Ühel õhtul tahtsin ma kangeste magada, sest et ma juba mitu ööd aktiiv olles mööda olin saanud. Mingejuguine weider eelaimbus aga ütles mulle, et midagi peab juhtuma. Kui enese riibest lahti olin wõtnud, läkkasin atnaeesriided kõrwale ja waatasin wälja aeda, mis kuupaikest üleni walgustatud oli. Toas ma tuld ära ei kustutanud, sest et pimedus mind sõna tõsises mõttes koledate erutas.

Miimijäi seisin ma tükk aega atna juures ja wahtisin wälja. Siis astusin ma atna juurest tagasi ja sirutasin kae wälja, et gaasitud ära kustutada, kuid nii minu käsi ta wäljasirutatuna jäi.

Mis see oli? Ühe taga liigutas ennast keegi!

Ma jäin hooplega kuulatama, kuid kõik jäi waitjeks. Kustutafin pikkamisi tule ära ja jäin ootama.

Mul oli õigus. Üks läts aegamisi lahti, ja see, mis ma nägin, pani spontes wene tarretama, kuupaikest walgustatud pörandat mööda roomas Wilson nelsakäpuli, suu waltus, ja pärani lahti, nagu aramoonutatud ja hambad irewile!

Pilt oli jedawõrd hirmus, et mul praegugi, kus neid ridasi kir utan, wäxinad üle ihu jooksewad. Ma tahtsin karjuma hatata, kuid hääl ei kuulnud sõna.

Frank aga ronis edasi, kuni ta minu woodi juure oli jõudnud, kus ta enese täitsa küüru tõmbas ja siis ühe hüppega, nagu metsloom, woodisse largas. Ma kuulsin, kuidas ta mõirgas ja peju kallal rebestas.

Siis tellis waheae. Nähtawaste sai Frank aru, et mind seal ei ole, ja hakkas otsima, sealjuures oma kahwatt nagu igasse külge pöördes.

Korruga jäi ta pill minu peal peatama, ja woodist maha karates hakkas ta karatalt minu poole roomama, seejuures oma teha kõige aja käänelede ja wäänlede. Jalga wiis minust eemal, just kuupaieste käes, jäi ta peatama, ja ma wõisin selgeste tema hirmsat nagu näha. Frank tõmbas enese jälle hüppets küüru.

Ma jäin lõppu ootama.

Nagu nool lendas Wilson minu kallale; ma karjatasin läbilõikawalt ja kukkusin tema teha raskuse all maha, kusjuures minu pea wastu laua nurka põrkas; Franki käed wõtjib mul kõri ümbert kinni, ma tundsin tema ägedat hingeldamist, filmade ees sätendafid mul rohelistel tulufesed, siis läts kõik pimedaks — ma kaotafin meelemärgufe.

Kui ma meelemärgufele tulim, leidfin enese juures Dr. Harperi wiibiwat.

„Wäga hea, jooge see rohi ära ja minge magama!“ ütles ta mulle.

Jaan Behrju,
Raagfärwest.
Tegewas sõjawäes.

Alfel Molof,
Pefserist. Tegewas
sõjawäes leitwätssetaja.

August Pettai,
Laanemetsast.
Tegewas sõjawäes.

Ehnis Piibemann,
Kolga-Rõnnust.
Autojuhina sõjawäljal.

Eduard Lillebol,
Kolga-Rõnnust. Saawatub.
Kobus parandusel.

Alfred Krasna,
Pefserist.
Tegewas sõjawäes.

Peeter Kütt,
Laanemetsast.
Tegewas sõjawäes.

Adam Netto,
Laanemetsast.
Tegewas sõjawäes.

Peeter Uland,
Tartu kr.
Seadmata kadunud.

Eduard Reinof,
Wilsandi kr.
Tegewas sõjawäes.

Mul tuli korraga kõik meelde ja ma küsijin ärewalt: „Kus Wilson? Ta on wiist tõeste hulluks läinud?“ „Arge endid erutage!“ Dr. Harper waitis jilmapiilguts ja kisas siis juure: „Wilson ei ole enam nõrgameelne, ja ma olen rõõmus, et see nii on. Kui te oma karjatusega minu üles äratafite ja ma teie tuppa ruttasin, leidfin ma tema teie kohal surnult lamama. Teie teate ju, et ta nõrga südametegewusega oli.“

Geal, tus ainult sõjariistadel hääleõigus on.

Bootele Mesikäpp.

XXIX.

Meie soomus-automobilid ja nende häwitöö waenlaste seas.

Ma istun meie soomus-automobili meestega ühes, kellede juure, nende asemele, kes haigeks jäid, mõned meie maatuulajate komandost määrati. Sabas wilm. Palatis, mis metsa alla muru peale üles oli löödud, on elanikutest mahajäetud külast paar lauda ja mõned toolid toodud. Wihmase ilma tõttu lõhnab siin magusalt murupind ja lähedal olew soomaa.

Jätume laua ääres, kus teekannud mõnufalt aurawad ja walmistame enestele wõileiba — kes worsti, kes juustuga, mida ohwitseride „sobranieft“ otsistme. Laua ühe nurga külge on wäljatelefon kinnitatud, mis A diwisjoni staabi ja lähedal olewate polkudega ühenduses on. Meid lõbustas selle aparati sumisemine ja piuksumine. Sagedaste

lääfid signaalid segi ning sellest häälepuudrust ei osanud keegi aru saada, ega midagi mõistlikku kokku seada.

Wilmati ilmufid aga meile selged wäljakutsumise signaalid. Kõik waitisid — jäime ootama, mis seal meile teada antakfe. . . Telefonogramm diwisjoni staabist, milles teatati, et sakslased ämarat, wihmast ilma tarwitades mitmete kolonnedena läbi A jõe on tulnud. Waja kõik jõud kokku wõtta ja nad tagasi liiia, sest nagu wangid jutustawad, walmistab waenlane ennast üleilidifele pealetungimisele.

„Rundrise ja wõitlusele!“ miirises komando.

Wastinad olid, nagu itka, kiikumiseks walmis. Meie ootafime wõitlust ja nägime waimus ette, kudas meie neid loona maha niidame, kuna meie maa-dreadnouhtidega tuld nende kõigetihedamatesse ridadesse juhime.

Kõlas weel wiimane komandosõna ja iiksteife järele weerid soomus-automobilid estimefe joone kaewikute poole.

Sõidu ajal löime pautudes ukfed kinni, lastime katted maha ja hele lampide walgus walgustas autode sifemust. Peagi harjusid filmad walgusega. Wõifin wabalt waadata ja nägin oma ilmbruses lastisi, padrunikarpisi, kuulipilduja lintisi, akkumulatorisi ja tšifedaid kuulipildujaid, mis lastewalmis olid.

Autojuht wähenaldas sõidukiirust, pööras osawalt maanteetele, andis gaasi ja masin liitus wähitäigul, tagurpidi niijama tasafelt ja ruttu, kui harilikulgi käigul. Waatafin autojuhti, kudas ta teed hoolega filmas pidas, periskopi abil, ning iga ärasõidetud meetrit luges, waja olewaid manöwerdusi tegi masina käigus. — Seefama aeg pidas ohwitser tagaseinas olewate augukeste kaudu waenlast filmas.

Juba paifisid selgeste olastraat warustused, pea ta kaewifud ja paari sekundi jooksul peatas masin uubes wiiskümwend sammu sakslastest eemal. Automobili soomustatud seinadel trummeldasid waenlaste piisi ja kuulipildujate

kuulid, oma sabanifest teatabes. Meie kuulipildujad hakkasid tööle ja niisid tatslasi, kui loogu maha.

Jumused uued read, uued kolonnid. Automoobilides kees palawitufarnaselt tegewus. Üks lindifarp, mis tühjaks sai, heideti kõrvale ja wõeti teine. Meie häwitaw tuli sõi waenlase ridast, kui harilik tuli õiga. Hallides mundrites, kasledes wõi wäikstes wiltmüüfides furnukehade hunikutule ilmused aga uued kolonnid — tagantpoolt enda suurtükile ja shrapnellide ahwardusel. Wõis näha, kudas meie kartehtsid nende diwisjoni wiimaseid jäänusid häwitafid.

Nüüd ilmus meie jalawägi kaewikutest walja ja hakkas neid taga ajama ning tappis tituwõitluses need, kes seni weel nimetatud polkudest järele olid jäänud. Sulf waenlasi uppusid ka jõe woogudesse ära, kuhu nad üle pea-taela hüppasid. Peagi waitis meie auto feintel trummeldus — tähendab, lastmine nende poolt waitis. Kuuldus ainult meie kuulipildujate mõõdutas natsumine ja kuulid tabasid waenlase wiimaseid mehi.

Nüüd oli aga autodes juba pea wäljakannatamata kuumus, kuulipildujates kees wefi. Kogu waba ruum oli kuulipilduja lintide, tühjade, näsjuawatutute, kõwerikude, maofarnaste lintidega, niisama ka tuhanate põlenud kesda-dega täidetud.

Wõis näha missuguse waimustusega jalawägi meie soomus-automobiliist terwitas tagastulekul. Kõik terwed ja haawatud, wiimased oma walu unustades, seisatafid masinate juures uudishimulikut ja filmi-fesid soomustatud feintel neid tuhandeid kuuli a shrapnellitulu märkisi, mis waenlase saadetu sed olid jätanud. Niihästi ohwitserid, kui ka soldatid tänasid meid wõimsa kaasabi eest.

XXX.

W. Mis sealt nimetada oleks. Jälle must-laste radabel.

Käisin täna W. linnas. Siin on elu lord täieste roobastest wäljas olnud, kuid praegu on elu jälle enam-wähem harilikku läitu alganud ja liikumine kaunis elaw. Sõjawäge on ijeranise rohkestes näha. Paljud kauplused on kinni. Toiduainete hinnad on õige kõrged ja peenitefseraha wuudus juur. Linn iseenest on kaunis meeldiw, ka ei puudu temal oma ajalugu, mille juures ma pikemalt ei peata, sest et see igas lefiktonis illewal on. Kui kubermangu linn, on siin ka palju sellekohaseid ametiafutusi. Peale selle elab siin õperingtonna kurator, riigiusu peapiskop ja katoliku usu piiskop. Wana, lefiklinna, umbruses on laialised eeslinnad oma laiate ja siht-jooneliste uulitsatega. Enne sõda oli siin umbes katsadatuhat elanikku. Wabrikuid on mõne teise linnaga wõrreldes wähe. Palju on siin toredaid, tugewaid jildast. Juuristi on siin harutu hulk. Kirikuid nelikümme kolm, milledest kaht Greeka-õigeusu peakirikuts tuleb lugeda, peale selle on nimetatud usul siin kaks kloostrit. Katoliklastel on wiisteist kirikut ja kolm kloostrit. Juutidel on wiis sinagogi ja seitsekümme wiis palwemaja. Tore ja wäga suurepäraline on wanema ja suurema Poola kiriku marmorikabel, piha Rafimiri nimeline. Wärawal on kunstiwäartusline jumalaemapiit, labelis enefes hinnaline, ajalooline hõberist. Linnas leidub keiserinna Katarina II ausammas, Murawjewi ja Puschkini brongist kujud. Linnas kõrwal lossi mäel on kuulsa Deedu Bagello walitsejasoo lossiwaremeh. Opeafutusi ja muid kultuuraafutusi on — linnas hulk: seminarid riigi- ja katolikuuulustele ning juutidele. Suur muuseum, toredad teatrid, päcatu arv kinof, tofina ümber ajalehti, milledest aga paljud oma ilumise nüüd on lõpetanud. Sõõstus ja kaubandus on laialine. Wiimasel ajal on ka sõjawajaduste töökojad teekinud. Wäljameetawast kaubast seifawad esimeses reas — wili ja ehitusewund. W. käiwad läbi raudteed — ühtepidi Petrogradi-Warszawi, teistpidi Liibawi-Romndi. Ka wiib eriraudtee Rownosse. Sõjatära kostab siia selgeste ja waenlase aeroplaanid murisewad ühtepuhtu linna kohal. U. raudtee waksalis loopihiwad nad täna pommisi. Wiga said mõned ehitused, tühjad wagunid, üfstitud raudteeametnikud ja eraifitid.

Täna õhtu tulime tuleliinilt ära ja afusime „R“ tüllasse, mis sellejama nimelise platfocmi juures kõrge kingu turjal

wäikse ojafeje kalbal seisab. Riika on wastik oma mustuse ja näruste urfikutege, meeldiwam looduse poolest.

1. septem b e r. Täna õhtupoolikul teatati meile, et meie fiit liinist lahtume ja weidi taugemale lähme. Kui widewik sai, sammusime kiirmarfil U., tobisime siin wagunitesse ja sõit algas. Juba hommiku wara, walge warul, olin ma illewal ning lasin oma pilgu eest küll maalilised — küll igawad, nõmmelised, soosjed, maakohad mõõda. Wõpuks peatafime meie järgmisel päewal lõuna kell 12 ajal wäikses O. jaamafeses.

Siin igawas, peaaegu kurwas, nõmmelises maakohas ronisime rongi pealt maha, sõime lõunat ja läksime kohe peale selle maatuulamisele, sest teati rääkida, et waenlane meist paarikümme wersta eemal maakorralinnas D. olla. Ta lähineda niihästi sealt, kui ka S. alewiku poolt. Tegime selle kindlats, et need tühjad jutud on.

3. septembril, kus „S“ alewiku jõudfime, nägime meie waenlase poolt läbipuuritud wagunisi. Ka W. tee oli ta meie eest kinni pannud. See meid aga palju ei kohutanud. On ju siin hulk wäge, nii et meil wäga raske läbi raiuda ei ole.

5. septembril afusime umbes 15 wersta eemale „W“ tüllasse ja läksime kohe maakuulamisele. Juba 6. fip. õhtul oli meil waenlastega kokkupuu tumisi. Meie staab afus met- fäst ümberpiiratud „B.“ tüllas. Wõstel wastu 7. ja 8. sep- tembril olid meil aga juba õige ägedad kokkupõrkamised. Sõd ja päewad läbi, ilma wahetpidamata töõstafid piisfidi ja suurtükid ning kuulipildujad. Töö oli õige tibe ja palaw, nii et puhkamise peale waewalt saime mõelda.

9. septem b e r. Lahtufime jällegi oma senifelt lii- nilt ja afusime umbes kümme wersta põhja-õhtu poole. Siin olime päewa ja õõ referwis, mispeale sellesfamas sfhis edasi astufime.

XXXI.

Wastu tahtmist juplemas. Sõnake sõjapõ- genejate waluteedelt.

Õõ oli wi h m a n e, tee porine ja ilm tuulene ning külm. Sadas wahetewahel külmata wi h m a l u m e r ä i t a f a g a s e g a t u n a. Puhtafime weidi „S“ alewis ja astufime jälle edasi. Sur- mani wäsinuuna ja läbimärjad ning külmata pärawt lõdifesed jõudfime hommiku päewawõusu ajal „P“ tülla juure. Et tats- lafed siin kõik fillad ära olid lõhtunud, tuli meil riided sel- jast ära kiskuda ja wastu tahtmist küllmades „D.“ jõe woogudes supelda, et teisele poole kaldale pääfeda. Siin kästi polku kaewikuid kaewama hakata.

Peab üttema, et see töö ülikireste edenes. Kõik lõdife- sid külmata pärawt. Oli waja sooja teha. Ilm oli endisena tuulene ja külm, kuigi wi h m a e i s a d a n u d. Õhtu poole, kui ägedama waenlase pealetungimise tagasi olime lõõnud, tund- fime ennast küllmasti ärapucetuna puruhaiged olewat. Peale minu läts hulk mehi otolottasse. Astufime wersta kolm „R“ tüllani tagasi. Siia kogufid ka kõik balafjonid ja meie kor- pusele anti käst toganeda.

Marsifime hommiku päewawõusu ajaks 25 wersta ära ja peatafime „Z“ jaama juures krahw Zaleski mõijas. Tänu taewale, ilm oli muutunud ja isna soe, wõifime oma riideid kuwatada. Puhtafime teewõimust.

Kurwalt, üfstituna ja mahajätuna seisab „Z“ raudtee- jaam alewikuga oma umbruses Niisama igawalt aigutab ka suurem „Z“ alew, kuigi wiimafes mõni üfstit elanik näha on. Igalpool wõib nutwaid ja õnnetuid poolakaid, leedu- lasti ja juu a näha. Nad ei tea, mis teha, kas paigale jääda wõi edasi minna. Ka on neil wäga hästi teada, kudas teiste sõjapõgenejate käfi sfiseriigis käib, kudas seal nende kui ker- juste peale waadatakse, neid muidugi kalli aja tõttu Wene rahwas omale kui nuhtluseks peab ja neab. Nad teawad, kudas paljud teel nalga tundes kõhutüüfnessesse haigeks jäid ja lõppesid. Sagedaste maeti tee ääres surmuid, kui rong pea- tas. Tuli ka juhtumist tihti ette, kus wanemad südamewa- luga oma laste furnutehad wagunist tee äärde maha wistafid ja neile paberilipaka juure lifafid, milledes nad neid mõõ- daminejaid matta palufid. Kudas rastejalgsed naisterah-

wad wagnis hulga inimeste juuresolekul siinmattid ja sagedaste külma ja nälga kannatades, sealhambas lõppesid. Kudas omalpeel teel lahutatud said, wanemad oma lapsi ja lapsed wanemaid otkwad. Kudas seegi wäheene taasawõetud warandus teel ära warastati wõit muul teel kaduma läks. Kõike seda teawad nad ja sellepärast otustawad paljudki paigale jääda.

Siin nägin ma wäeforpuft, tema täies suuruses. Tema juuresolewa ratsa- ja suurttükkwäega. Wiimati pääsesime siikuma. Tagapool töötawad meie teiste wäeosade suurttükkid wahetpidamata. S. kinn, kui tuntud wabrikulinn, kus isearanis palju nahawabrikuid on, põleb.

Ohtu eeli jõudsiime umbes 15 wersta eemal olewasse „D“ küllasse, mis kiire jookfuga W. jõe kaldal seisab. Külla elanikud kurdawad, et sakslased, kes siin olnud, neilt hobuseid, muud loomast ja wilja on wõtnud, mitte millegi eest aga raha maksnud. Wahest andnud nad kwoitungid siifuga: „Kui meie wõidame, maksame sõja lõpul wälja, kui faotame, ei maksa meie mitte!“ Meie ülemus maksis siin kõigi eest raha, nagu ma seda wiimasel ajal sagedaste olen märkinud, isegi üleskistud kartulite eest,

XXXII.

Mis kohalised elanikud waenlase metfikusseft teawad jutustada. Meie wäiksed wõidud.

Küllaelanikud jutustasid meile ka lugust sakslase metfikustest. — Noorte naisterahwaste wastu olnud nad wäga ühbed, nii et need paremaks arwanud metsa põgeneda ja puude otfas olles, wõit kufagil tihnikus pöösa all oma neiu-likku siiklust kaitstes warju otfida. — Kui sakslased siia küllasse olid tulnud, olid nad ka endaga ühes kats kasakat toonud, keda nad hirmsaste pekfnud ja piinanud, lõppude lõpuks skalperinud ning siis elufalt maha matnud külla lähedale wäljale. Siifem, kui meie omad sakslased siit minema kihutasid, näitasid küllaelanikud meile seda hauda ja lahti kaewates leiti see kõik kohutaw tõde olewat.

Kui siis meie omad sakslasi wangi wõtsid, tahtsid nad nendega sefasama teha, kuid ohwitserid ei lubanud. — Mulle juhtus üks „Berliner Tageblatti“ nummer kätte, mis waenlane põgeneses siia maha oli jättnud, ja selles oli nagu ironiseriwalt üks Sakfa walitsuse diendus awaldatud — et teade Augustowi juures kasakate piinamisest mitte dige ei ole. Nemad, sakslased, kui haritud rahwas, ei olla mitte metsalised!! . . . Mis aitab see diendus ja tühine haridusega uhustamine, kui meil siin uus fakt silma ees on.

Scna wõtsime meie 800 wangi, kümme kuulipildujat ja ühe suurttüki waenlaselt ära. Wõfel olid meie omad mõne-juugustel põhjustel sunnitud weidi tagasi astuma. Waenlasel oli see teadmata, et meie wäed kaewikutest lahtusid ja nad pommitasid tühjasid kaewikuid edasi, kuhu nad asjata umbes 15000 tshumadani saatfid. Järgmisel päewal sattus salgake meie mehi nende kätte wangi — konwoid, sakslased, ekfifid aga ära, sattusid meie raiioni, kus nad ise wangi-eks jäid ja mitmed nendest, keda nad konwoerifid, neile wahiks.

13. septembriil. Täna hommiku algas meil jällegi marssimine peale. Seekord ootas meid pikem teekond, otustati waenlasele külje pealt kallale tungida ja temale mõjuwat hoopu anda. Jäifime W. linna omale pahemat kätt selja taha, astusime pontonifildast mööda üle W. jõe ja asusime „B“ küllasse, mis umbes 27 wersta meie senisest asukohast eemal on. See küla on juba ajalooliselt tuntud. Siin wiibifid omal ajal Napoleoni wäe riismed ja siin andis ka kindral Michelson (rahwuse poolest eestlane, nagu Wene ajakirjanituid ütlewad) temale mõjuwa hoobi. — Meie korpus löi siin waenlast tubliste. Wõtsime temalt hull wangi, kuulipritsa, suurttüka ja muud sõjasaaki ära, ning wangi siime tema panikalifelt põgenema.

Müüd järgnes tema tagaajamine, meie eelwägede poolt. Meie tee wiis meid W. jõe kallast mööda ilufateft maakotadest läbi. Kurb oli aga nii mõnigi koht, mis ahastades mõtlema pani — kuisjuguft koledat häwitufetööd sõda teeb ja — misjaoks seda?!

15. septembri. Järgmisel 881 said sakslased jällegi tubliste naha peale ja jälle taganesid nad tüki maad. Lahkufime „B“-ft ja astusime edasi. Teel tulid meile sagedaste wangilangenud sakslaste salgad wastu. — Nad on niifama piigamata lõugadega, nürustes riietes ja peaaegu palja jalu, nende seas oli wanu, 48- aastaseid ja noori, 17- aastaseid näha.

Wäga kurb pilti pakkusid suurema „R“ külla aurawad aherwarred. Kolmesaja korfnalifist külast on ainult walgendawate seintega ja mustawate korfnatega ning kõrbenud wiljapuuaidadega waremud järele jäänud. Siin ja seal aherwarte wahel on tshumadani laengu augud. Poola kirik ja paar maja tema umbruses on terwed. Tähendab, et waenlased kiriku peale oma tuld ei juhtinud. Nii mitmest kohas wõib poolpõlenud hobuste, lehmäes ja teiste koduloomade surnukehi näha. Mõned elanikud on enne põgenemist kirstud, kummutid ja ka id ning muud mööblid lageda wälja peale tassinud. Siin on nad tuleft puutumata jäänud.

Edasiminekul waheldusid teeaäres waenlase ja meie maha-jaetud kaewikud, aratasid meie uudishimu wastutulewad wangilangenud waenlase salgad ja wõidumärgid. — Sagedaste näeme siin ja seal tee ääres lõppenud waenlase hobuseid, purunenud wepriistu — automobilifit ja wankreid, wäljatõõstifit murtud asfidega, haubitfa laengufastifit laengutega jne.

Ohtuks jõudsiime peretasse „R“ küllasse, kuhu wõfels jäime. Siin sain ma mahti wangilangenutega jutustada. Sain nendelt enam wähem wärstemaid ajalehta lugeda. Nii näitufets nädalaleht „Feldpost“ 2. septembri, uue kalendri järele, ja Krefeldis ilmuwa „Niederrheinische Volkszeitung“ 9. septembri uue kalendri järele. Mõlemates lehtedes puhuwad waenlased oma wõidu suureks ja luistawad meie laotuste üle täie fuuga. Wangid olid õnnelikud oma wangilangemise üle — terve nahaga pääsemine on üle kõige. Nad kirufid sõda, milleft kaju ainult sõjatarbeaineid walmistawad akfifafelstifid saawad ning mõned üffifid eraifitid. Sakfa rahwas ihata rahu. Maal walitseda weel peale muu suur loomatoidu puudus. Elu tarbeaineid olla kuulmata kõrges hinnas. — Jlegi sõjawäes olla toidupuudus. Leiba antawat kahe inimese peale poolteift naela wõpawea kohta, konferwifit aga ei olla nad juba üle kuu aja näinud. See asjaolu sunnida neid omakfeid eksploateerima, kes neile pea iga nädal paki faadawad, milles ka alkohol meeleolu tõstmifeks ei puudu, seft wiimasel ajal enam walitsufe poolt alkoholi ei antawat.

Waitsesin nende leiba — see oli odra ja kartuli segu, tainane ning sellepärast ka wastifit maiguga. — Wangifid imestas meie ohwitserite seftimehelik, sõbralik olek ning läbi-kaimine alamwäelistega. Neil olla ohwitserid alamwäeliste wastu ühbel uhked, tigidad, kää nendega kui koertega ümber ja iga tühja asja pärast kuufida alamwäelise turjal ohwitseri nuut. Ka imestas neid, et meie esimesel wõitlufe liinil nii palju ohwitserifit leidub. Nende omad hoida selja taha ja esimesel liinil olla peaaesjalikult nende alemifid, ning harwa mõni ohwitser. Maa olla inwalidifit täis. Peaaegu kõif sõjawäffe sündsad mehed wanaduse peale waatamata mobilifeeritud.

„Meie Matsi“

tellimiste wastuwõtmine 1916.a. peale wältab edasi.

Tellimise hind kätteaatmifega aastas 5 r. 50 l., 6 kuu eest 3 r. 3 kuu eest 1 r. 60 l. Toime- tufest ise ära wites: aastas 4 r. 50 l., 6 kuu eest 2 r. 30 l., 3 kuu eest 1 r. 30 l. Ilmub iga laupäew.

Adressi muutmise eest 10 kop. Adressi muutmisel ja tellimise uuendamisel palume senist adressi nr. teatada.

Toimetus ja tallikus:

Tallinnas, Harju ja Riiütli uulitsa nurgal nr. 46/18, „Leaduse“ raamatukaupluses.

Gustaw Adolf Awesson †.

Sündinud: 18. detsembril 1880.
Surnud: 12. märtil 1916.

Gustaw Awesson algas oma näitelawa tegemist „Estonia“ näitelawal asjaarmastajana. Et sel ajal üksi näitelawategelane oma tööd ja waewa eest mingisugust tulu ei saanud, siis pidi iga tegelane, kellel huwi ja armastust näitelawa vastu oli, oma wabad tunnid selle heaks ohwerdama. Awesson oli Tallinna raudteewabrikus lukusepaks ja niipea, kui ta pifutki oma igapäewasest tööst mahiti sai, ruttas ta „Estoniasse“, et seal J. Bergmanni keelpillide orkestris ja W. Schali juhatusel all olewas näitefeltstonnas kaastegew olla. Ta oli juba sel ajal teiste asjaarmastajate seas wäljapaistew jõud ja mõistis nii mõnegi ilusa kuju luua, nagu näituseks Tolari osa „Parwepoistes“, milles kadunu ta tänapäewusel hooajal „Estonia“ elukutselisel näitelawal kiiduwääriliselt esines. Peale selle oli ta ka juba noorest peast hea klawerimängija ja wanas „Estonias“ enamaste igal perekonna- ja tantsupidul muusikategija. Siis tuli tal aeg kroonuteenistusesse minna. Ta wõeti wastu ja määrati foomuslaewa Aleksander III. peale madruselts. Nagu teada, sai see laewa Jaapani sõjas kogu meestega hukka. Saatus ei olnud aga Gustaw Awessoni niisugusele surmale määratud. Et ta sellest pääsis, tuleb tema muusikaandeteenusel lugeda. Mõni päew enne ärasõitu puutunud ta tufagil mõne kaardi-ekspassi muusikandiga kokku ja mänginud seal juhtumisi klawerit. Muusikandid olud

temast waimustatud ja rääkinud temast oma kapellmeistrile. Kapellmeister Glawatsh, kelle orkestris ainult head ja wäljawalitud muusikandid olwad, saatis tohe Awessoni järele, ja tagajärg oli see, et teda juba järgmisel päewal kaardi-ekspassi muusikatoori klarneti mängijaks wastu wõeti. Selles kooris teenis ta wiis aastat. Peale teenistusest wabaks saamist tuli ta jälle Tallinnasse tagasi ja hakkas raudteewabrikus tööl käima. Et „Estonias“ selle aja jooksul juba elukutseline teater elule oli tärkanud ja Awessonile sel korral waba kohta ei leidunud, hakkas ta „Lootuses“ kaasa mängima ja oli seal ka hiljem kaks aastat näitejuhiks. Peale selle kutsuti Awesson, sest et „Estonias“ draama kõrwal ka operettigi etendama hakati, „Estoniasse“ opereti lauljaks, ja oli sellel alal seal ka kuni surmani kaastegew. Awesson ei olnud mitte niisugune näitleja, kes oma talendiga, nõnda ütelda: „mängides“ oma eesmärgile jõuab, waid talle maksis enne palju waewa ja energiat, et näitleja otkalisel teel selleks jõuks saada, mis juba kuntsinõudeid rahuldada wõis. Edasiõppimist ei jatanud ta aga kunagi järele ja pidi ka tänapäew peale hooaja lõppu Petrogradi paariks kuuls ennaft täendama minema, mis kawatfufest aga surm armuheimatalt kriipsu läbitõmbas. Awesson oli oma ametiwendade seas wäga lugupeetud ja ei ole ühtki, kes temaga mõnesuguse arusaamatuse pärast, mida näitlejate elus harilikult nähtuseks tuleb lugeda, sõnawahetusesse oleks sattunud. Kõik näitlejad ei leina teda taga mitte üksi kui ametiwenda, waid ka kui kallist ja armast sõpra-kaaswõitlejat. Puhta rahus, wend Gustaw, ja olgu sulle meie kodumuld kerge!

«Onu Lex.»

Tasa!

Tasa tõuseb tuuletene,
puhub purjed paisjuma.
Tasa! — wäike paadikene
palju tuult ei kannata.

Tasa õhtul diekestä
juudleb õrnalt lastetill.
Tasa! — igawest ei kesta
armurikas filmapill.

Tasa laulab linnukene
õhtu hilja aawitus.
Laula, laula, lüüriline
on ju armujoorastus!

Tasa kosub õnn siin ilmas,
tasa kaswab armastus;
tasa paisjub pifar filmas,
kui meid rõhub kurwastus.

S u g o W a l m a.

Sookuld.

Mu üffit maja seisib metsa serwal, mis mitte kaugele märjast mätašsoost, kust igal ilusal sügisel õhtul tõusis udu, nii paks, nii tihe, nii hõbedane hall. Ma waatafin jeda läbi harwade kaskede, kahelbes, kas karta, wõi julgeste oma wäsinud hinge külma udu wiirudesse weereda lasta. Udu ülewal äärel tantsisiwad weerewa päikese wiimased kullased kiired...

— Kuld ja hõbe märjas mätašsoos?!

Jah — aga õhuna, uduna, kehata, kujuta, — jaadawal ainult filmale, jeda sinna meelitades.

„Kus suitju, seal tuld,“ arwas mu naaber, hakkaja mees, ning ajus johu selget kulda otsima. Ta kaewas kraawiji ja lasi wee wähemaks, kuiwatas kõrgemad kohad ja külwas warisewat wilja enne nii wepistele wäljabele...

Ma istfin jälle omas üffitus majas seal metsa serwal, mis mitte kaugele märjast mätašsoost, kust igal ilusal sügisel õhtul tõusis udu, nii paks, nii tihe, nii hõbedane hall. Ma ootafin, et näeks jälle hõbedat uduna ning kallist kulda kehata, kujuta. Ei tõusnud sealt enam hõbe uduna, ei asunud seal enam kuld kehata; neid oli mu naaber, hakkaja mees, kes johu ajus selget kulda otsima, kõwaks ja kõlise-waks muutnud ja pimedasse panku pantinud, kus neid näid kilmne kõwa luttu kaitsewad.

Ma ootafin kuu, kuid asjata, ja mul oli kahju, et hõbe ei ilmunud enam uduna, ega kuld kehata, kujuta.

S u g o W a l m a.

Rafs.

Oli laupäeva õhtu. Kuna mul midagi tungivat teha ei olnud, võtsin nõuks ajaviiteks maale sõita, et pühapäeva tuttavate pool lõbusamine selja taha saata. Waksali ette jõudes segasin ma end selle ufje poole woolawa rahvamurru jetta ja lastsin ennast sellest edasi tanba. Sellel lõbusal edasiliikumisel tuli ufje wahel kare lõpp: sissiminejad ja wäljatulejad puutusid siin ühel jõul wastamisi ja et kumbki rühm teisele teed anda ei tahtnud, kuna igaüks edasi minna soowis, sündis rüselmine, rõhumine, surumine. Keda taewas füsilise jõuga oli õnnistanud, see oli wõidumees ja rühkis edasi, oma nõrgemat naabrit wastu seina surudes. Kes ufje wahelt läbi saanud oli, oli nagu puhastuletulest pääsenud: rõhumise ja surumise läbi sai sunnitud siin isegi salajamad-patud wäljahigistama. Ka minugi tehaft kadus õhtune wilm, mis tules mind waldanud oli, kui ufje wahele järjega jõudsin. Tegewalt wastu seina litfutult jäin ma seisatama ja lastsin ajaviiteks waate wastutulijate nägudel ringi rännata. Ruttu paljude tundmatate üle jookstes jäid mu silmad Mäts Millu palebel peatama.

Mäts Millu oli minu wana hea tutaw wõi, õigem, sõber, kellega ma möödaläinud elupäiwil lugemata hull lõbusaid ja igawaid õhtuid minewikku weeretanud olin. Paari kuu eest jättis Millu aga linnaga jumalaga ja läks maale mõisawalitseja õpilaselt. Oli ta ju alles noormees, ainult lastkõnnendatähelga aastat wana ja seega õppimiseks ja elamiseks aega veel küllalt, pealegi et õppimise jaoks inimene kunagi liig wana ei ole.

Ma õtsisin hulga seast ta käe ja seda surudes sõnusin ma:

"Bäärä ümber ja lähme waksali sisse ja awita mind ka läbi..."

Kuid Millu tuli edasi ja kiskus mind endaga ühes wälja.

"Pibid ja sõidu peale minema?" rääkis ta ja ilma minu wastust ootamata westis edasi: "Ah, jäta järele! Ei maksa sõita. Parema lähme sinu korteri poole. Ma saadan oma õõ ka seal mööda..."

Ja ta tõmbas mind endaga ühes trepilt alla uulitsale, kus tihenenud õhtuämarik õõpimedusena meid wastu wõttis...

*

"Näed ja neid kriimustusi?" algas Millu, kui toas juba olime ja ma ta käest ta mõisa elu üle lähemalt järele pärisin; "needsamad kriimustused," lordas ta, üht oma pükstiaart üles keerates ja mulle kranakratsitud säremarja näidates, "needsamad kriimustused ehk, õigem, nende kriimustuste tegija, mõisa nüüd igaweste puhtama läinud hallikirju kass on süüdi, et ma mõisast lahti ja praegu siin olen..."

"Sina mõisast lahti," sõnusin ma imestades, "ja pealekauba veel kassi päraft. See on ju suurepäraline. Kas linna noorherra ei meeldinud mõisa kassule?"

Millu ei wastanud kohe. Ta peitis oma haawatud säremarja jälle pükstiaarde, pani paberossi suitsema ja algas siis, toas edasi-tagasi tammutades ja suiturõngaid lakke weeretades:

"Elu mõisas meeldis mulle kaunis hästi. Pea terwed päewad wäljamööda ringi jooksta, on kaunis lõbus. Wärske õhk ja päikesepaiste terwitawad sind meeltillendawalt ilusal ilmal; wihm karastab sajuusel ajal; on sul wäljas tiilm wõõrsil olnud — soendad õhtul soojas toas lamina paistel lohmetanud liikmeid. Tõeste tõmbaw elu, eks ole?"

"Ja... Kõik oleks hea olnud ja hästi läinud, kui mitte naifed mul jälle mängus ei oleks ette tulnud. Täewast wõi põrgust, kummaft see määratud — ei tea, kuid kindel on, et naifed, kuna nad teistele taewaid maa peale loowad, minule ainult äpardusi kaela toowad... Mii ka seekord. Kuna sedakord veel kass näitawale ilmus..."

"Mu tähepanemist kõitis lastetüdruk Nelli. See oli ilus tüdruk: pifut kahwatanud näost waataftid kaks sõftrakarwa silma elawaid, sätendawaid pilkusi piibudes; pead katfid mustad käharab juufjed, mis, jaltudena otsale wajudes, tumedaft pifarateta pilwi meele tuletasid, mis õõfel kuud ümbritsedes taja taewalangel edasi liuglewad. Ta oli noor; ta liikumine; käik õrn, mitte kindel, waid kõikuw, kiikuw, ta waade edew, kuid süüta. Rogu ta olemises oli

Põhjendatud küsimus.

"Onu, meie tahaksime teada, kas Jumal on ka satkale sed loonud?"

"Ja muidugi, mu pois?"

"Aga mis jaoks...?"

midagi, mis mind wastupanemata jõuga ta poole kiskus. Kaasa jels aitas muidugi oma poolt ka see, et ta lastetüdruk oli, inimene, kellel peaaegu kunagi waba aega pole ja kes seeläbi kätte saamata näib olevat. Kuid siiski tekkis meie wahel hea tutvus, mis peagi sõbruseks ja lõpuks wist mil-leksti muuks suutis areneda.

"Ma meelitasin teda, töötasin, waletasin ja wandusin talle ja suutisin wiimaks ta, mu Nelli, patutee peal nõnda kaugele ukutada, et ta mulle "rendez-vous" lubas ja kas wõid arvata — kus? Ta oma toas kess südadõõse tunnil..."

"Õõ tuli pimeduse näol ja kattis maad. Ta ei olnud täieste pime, see õõ, waid tume-hall. Pikkade waheagade järele heitis kuu oma kahwatanud walguft mustakas-hallide suitfutaoliste pilwede wahelt maa peale. Ta wärwis siigifist looduft raagus puudes ja kolletanud lehtedes veel siigifsemaks ja õõdsemaks.

"Waimude tund lähenes. Herrasmaja akendelt oli wal-gus kadunud: mõis oli unehõlma suitkunud. Ma algasin oma teekonda.

"Juba päewal olin ma oma õõfise küllastäigu peale mõtelnud ja selle teostamise wõimaluselt sammusi astunud, möödamannes alumisel korral üht aknahaaki lahti nihutades. Selle akna peal oli nüüd kogu mu lootus. Oli keegi peale mind selle kinni pannud, siis — jumalaga, mu armsam. Mujalt sisse pääseda oli wõimata. Oid ju teised aknad nii kui nii kinni, peagi puudus nende järelekatsumiseks aeg ja wõimalus, jelt õõwaht kurja koeratarka saatel walwas hoo-lega mõisat ja kõigepealt herrasmaja.

Puu warjuft puu warju liitudes liginesin ma majale. Puiestiku hõlmas täieste akna juurde saada oli wõimata. Euli kaunis laiaft lagedaft platfist üle jõuda. Akna all oli põõfastik. Ma olin puiestiku serwale jõudnud, kui õõwaht maja tagant nähtawale ilmus. Singe kinni piibades seifin ma puu taga ja wahtifin hitemuga suurt kollast koera, kes koeratarka hulgas kõige tigidam oli ja praegu nähti nõu piibawat, kas minu poole jooksta, wõi akna all olevat põõfastikku läbi waadata.

Hirmus kahtlane.

„Tead sa? Georg kostib lohe päris tõeste väikest musta-filmalist Olgat!“

„Ei wõi olla! Olga on wist temast mõne aasta wanemgi! Arwatawaste on tal siis tubli taasawara?“

„Kõigewähematki!“

„Wõi on tal jõukaid sugulasi, kes Georgile hea koha muretsewad?“

„Kõigewähematki!“

„Noh, kuidas siis? Wõimata! Kas tõeste... armas-tus?!“

„Kuu tuli pilwe tagant nähtawale ja lastis seda loera weel kohutawamas walguises mulle paista. Ma ei ole just wäga arawereline, kuid sel filmapilgul wabieisin tahtmata. See oli üks neist koertest, kes oma ohwri kallale tormates jeda pöörajelt purewad, jelle juures isegi oma peremehe keelu tähelepanemata jättes. Pöörafin waate ülespoole ja filmitsefin puud, mille warjul ma seisin. Kuid see ettewaatus abindu oli wähe abidotaw: puu otja, mille all ma seisin, oli raste ronida. Õnnetus aga ei wiitsinud „Polla“ minu poole jooksta ja lontis, aegajalt majaseina nuusutades, õõwahiga edasi. Kõik kadusid majanurga taha minu filmist.“

„Müüd eht ei ilmaski,“ mõtlesin ma ja jooksin üle lage-da platfi akna alla pööjaste warju. Akna leidfin lahti olewat ja awasin selle. Aknast sisseronides kuulsin korraga loera hautumist ja lähemal filmapilgul nägin „Polla“ hürgabes oma kannul olewat. Ruttu libinesin ma tupp ja panin akna oma järel haaki. Peagi pidin ma nägema, et haaki panemise dietti olin teinud. Koerad, kes pööjastes ringi jooksid ja minu järgi nuusutasid, äratasid õõwahi tähelepanemist. Ta ligines aknale, kus alla „Polla“ ülespoole wahtides oma lai uduki liigutas ja tigeada urijemiseega segatub autumist kuuldawale lastis. Kui ta, õõwaht, aga akna kinni leidis olewat, wahtis weel loer hoolega ringi, ja kui midagi filma ei puutunud, kästis ta loera wait olla ja sam-mus wilet puhubes edasi. Aegamisi jäi kõik waitsete.

„Laewas tänatud, see hädaoht oli möödas. Müüd, kui aga teised magawad ja Nelli üksi ülewal on, ei ole enam midagi karta. Ja ilma wahetuhtumisteta jõudsin ma saalist läbi ja treppist üles teise korr peale, kus Nelli tuba salja lambritega korrw oli. Nelli ukse juure jäin ma seisma ja

kuulatafin; kõik oli rahulik. Ma koputasin. Kuulmatult awanes ukse. Üks awamise ajal kuulus taas saladusline poppatus... Ma lohmetasin ja tundsin neiu warijewast läest, et ta temale see kahtlane kullumine ootamata oli.

„Minge ära, minge ruttu tagasi,“ jostistas ta mulle. Kuid ma ei mõtelnudki aramineku peale ja tegin kiire liigutuse, et tupp astuda. Kui sammude edasi astudes tundsin midagi pehmet jala all ja lähemal filmapilgul...

„Njau,“ kuulus kassi järsk karjatus pimeduses ja nägematu eluka hirmjad kiinud puurisid minu sääre, seal juures mulle hirmjat walu sünnitades. Walu oli nii raste ja selle ilmutamine nii ootamata, et ma tahtmata walju „Ah ja kurat,“ oma huultest kuuldawale lastsin.

„Selle hüüdega olin ma mõisa õõraku riisunud. Awanefid ukse ja lohtunud pigud uudishimuga segatult ilmusid kiinulate warijewal walgel nähtawale. Ma mõisaherra oma oli nende seas. Minult selle wahega, et tema palgel mitte hirm nõnda suurelt ei peegeldanud, kui wiha. Ta punetas näost, kui mind nägi. Pahemas käes oli tal küünal, paremas — oh ja kuramus, — rewolwer... Ma mõtlesin putket mängida ja sellega ennast päästa, kuid juba oli hilja.

„Pea, seisa,“ kajas herra komandu, kohutawalt õõwai-luses wastu helkides.

„Siiski ma ei jäänud seisma, ainult üks mõte oli mul: Alla jooksta, sealt lubas aten due pääseda. Ma jooksin... Juba olin ma ukse juures, mis trepile wiis — seal käis pauk...“

„Tänane palwe sundis mind seisma. Pauguga ühel ajal tundsin ma jällegi sarnast kõrmetawat walu sääres, nagu enne Nelli ukse wahel. Arwastin et kuul jalga tabas ja tumardasin allapoole, et lähemalt säärt filmitseja, mis nagu pörgus tundus olewat.

Ja tõeste!... Pörgu ei näinud kaugel olewat: Kurat kassi näol oli ennast ümber jala põiminud ja kriimustas ning hammustas nagu pöörane.

Suure waewaga läks mul loerda hulluks läinud kassist wabaneda. Ta jõud rauges iga minutiga, ja see päästis mind. Selgus, et rewolwrikul kassi, kes õõsest skandalist lohtunult ukse juure oli jooksnud, kõhust oli tabanud. Kass aga arwates, et mina talle jälle walu teen, nagu enne Nelli toa ukse wahel saba peale astudes, kargas, kõrgema kraadini wihale äritud, minu sääre kallale oma saatanlikku wiha puremisega waigistama.

„Kuna ma kassiga wõitlesin, oli herra tüdrukud ülesse ajanud ja õõwahi kutsuda lastnud. Ja ilma, et ta mulle head eht paha ütelnud oleks, kästis ta õõwahi mind ja kassi toast wälja wiia.

„Säbi pärast surusin pea maha ja pidin wälja astuma, seal puutus mulle furma walus wiskew kass filma. Sureja walust wiltu kistunud waade oli minu peale juhitud ja sealt rohelistest filmist paistis weel nii palju wiha minu wastu wälkuwat, et ma tahtmata sammude tagasi astusin ja õõwahi kassi enda kätte wõtta lastsin. Õõwaht wõttis kassil peast ja sabast kinni ja... See oli jäle, ma pöörafin selja ja sammusin uksest wälja...“

Sommikul anti walitseja läbi mulle teada, et ma õõse „üle piiri“ astumise pärast pean oma kolid kokku koguma ja mõisa piirist ärastitma, muidugi, jäädawalt.

Nelliga ma enam kokku ei saanud. Kui ma, tshumadan käes, wantrile asusin, arwastin mõisa herrasmaja teise korr peal Nelli kahwatanud nägu ära tundwat. Kutsar andis hobustele piitfa, hobused tõmbasid järsku paigast, et peaaegu miits pidi maha lendama; mu ärastit algas.

Mõisa tänawas tuli õõwaht, labidas selgas, mulle wastu. Pillawa näoga juhtis ta mu tähelepanetud wäike wärske mullahuniku peale, mis üle tänawaaria põllupeenra serwal näha oli.

„Wist puhkas seal õõnetu juhtumise läbi minu waenla-fels saanud kiisu oma igawest und...“

M. Karidalt.

Meie Ratti järgmine (85.) sõjanummer ilmub 2. aprillil.

Algupärased nimed.

Wäikes toas istuvad sumiseva teemasina ääres kolm: Johann Albert Mäepärn, tema naine Klotilde Miralda ja ametiwend Franz Magnus Kreegibaum. Jutuajamine on elaw ja aine wäga huwitaw. Asi seijab selles, et Klotilde Miraldal mõne päewa pärast noortsugu on oodata ja praegusel filmapilgul noortpaari mure waewab, missugune küll kõige ilusam ja kõlawam nimi tulewasele troonipärijale oleks.

Franz Magnus Kreegibaum, pikk, kõhn terawa ninaga isand, hoiab kalendrit käes ja räägib autoriteetliku häälega: „Ei meeldi? Wõid ju edasi waadata: Abel, Metusalem Melchior, Erhard, Kaspar, Esroim, Vincentius, Timotheus, Drtud, Salomon, Ottotar, Viktorinus . . . Jaanuari ja weebruarikuus enam ei ole, walitsin kõige haruldajemad ja algupärased wälja!“

„Lugege parem kõik järgemisi, siis meie ise walime!“

„Hea küll! Aga siiski ma ei loe mitte kõiki järgemisi, waid ainult: neid, mis ma teile soowitan. Teie ainult wõtte minu nõu kuulda! Siangi ei saa te siis kahetsema! Ma olen selles piirkonnas peenite asjatundja ja wäga paljubele juba algupärased nimed walinud — ja jah! Noh, ma jatkan siis edasi! Albinus! Oskul! Watar! Kasimir! Benediktus! Celsus! Patritsius! Gramann! Emigrant!“

Klotilde Miralda punastab ja lausub:

„Kas seal tõeste siis niisugused nimed on?“

„Mis te arwate, et ma luuletan wõi!“ pahandab Franz Magnus: „waadate ise kalendrisse! Iga päewa kohta üks nimi!“

„Hea küll, edasi!“

„Kwadrat! Ketewan! Kutscha! Quarsab! Sigismund! Karifiks! Honoratus!“

„Pea, pea!“ hüüab Johann Albert. „Honoratus! See on ilus! See tähendab raha! Suurt raha! See on kirjanikkude raha! Nemad saawad oma töö eest ju alatt honorari, kuna teised surelikud kõigest palga saawad! Wäga peenemaitseline nimi!“

„Noh, lugege lõpuni,“ ohkab Klotilde Miralda, „wõib olla, leidub eht midagi ilusamat.“

„Ilusamat nime juba enam ei ole, armas proua! Noh, mis seal siis veel on? Part! Rewokat! Unhelmus! Wilas! Latzarus! Agrinola! Tertullion! Kõik laugeliki mitte see, mis Honoratus!“

Peale teesoomist hakkasid Johann Albert ja Franz Magnus marjaasi mängima, Klotilde Miralda aga wäiksele „Honoratusse“ sukki tuduma. Kõik olid rahul ja rõõmsad.

„Teete trumbi?“

„Trumbi ja lamoriga kohe Honoratusse auks.“

„No, tuleb tubli pois! Päris kindral kohe!“

Peale kaardimängu sõi natuke ja peale keskööd läks Franz Magnus koju. Klotilde Miralda näitas temale kojast läbi tuld ja liigutatud Johann Albert surus südamikult tema kätt.

„Tänan, sõber! Sul on maitset!“

„Seda küll!“ iimises Franz Magnus wastu, „oma ristipoja heaks peab juba midagi tegema. Ja ma armastan, et nimed hästi algupärased oleks.“

„Ragemiseni, Franz Magnus!“

„Ragemiseni, Klotilde Miralda!“

„Head ööd!“

„Teile niisama! Olge terweks!“

* * *

Kolm päewa hiljem käis Klotilde Miraldal kurg wõõrats — ja, oh häda — tõi kaks kalfikut — tütarlast!

Johann Albert käis nagu pähelöödud ringi, ja ütles korraga naisele:

„Noh, mis sul ometi meelde tuli? Ja meil juba niimitigi wälja waltitud! Niisugune ilus nimi. Ja sina teed korraga niisugust segadust!“

„Zumaluke, mis siis mina süüdi olen?“ oigas Klotilde Miralda. „See oled küll sina!“

„Jah, mine sa tea küll ette! Noh, kui plikad, siis jäägu nimeks Hilma ja Dagmar! Oled nõus!“

Abielu õnn.

Arst: „Mille üle teie abikaasa siis kõige rohkem kurdab?“

Mees: „Minu üle.“

„Oh, muidugi! Need on ilusad nimed! Mati loen teatrifedelilt juure heameelega neid nimesi.“

Kui Franz Magnus tuli ja omalt poolt uusi nimesi hakkas soowitama, nagu Ksantippe, Barbara, Kikilija j. n. e. — wehiti temale ainult kättega.

„Minult Hilma ja Dagmar! Muud midagi!“

Franz Magnus jai pahajets ja kuna ta enmast wäga targaks ja peenijets nimele tundjaks pidas, siis otustas ikka oma moodi teha.

Warrupäewal oli kõik pidulik ja puhtaks koristatud. Rahehobuse woorimehega wiidi noored imatodanitud kiriku ristimisele, noortpaaril aga olid kõik käed ametis pidusööki walmistades, mille lisaks veel Franz Magnus taks pooltoopi puhast piiritust oli saanud.

„Klotilde, kas saad sinepitaste filmude jaoks warsti walmis!“

„Johannike, ära sa unusta piiritusele wett juure lisama, naiste jaoks tee jõhwita mahлага natuke punast ka.“

„Klotilde, kus on napsuklaasid?“

„Johannike, leiba waja kõigata!“

Niisugused hüüded kostsid Mäepärna korteris.

Sis hakkasid warrulised koguma. Kõik soowisid wancmatele õnne ja olid nimeledest waimustatud.

„Hilma! Dagmar! Ah, kui ilusaste need kõlawad!“

Wiimats jõudis kätte pidulik filmapil: üks läks lahti ja tupp tormas Franz Magnus riidepunbar käes, tema järel — keegi neiu, teise puntraga.

Kinda ette ja pead püsti ajades seisma jäädes andis Franz Magnus ühe puntra pidulikult Johann Albertile ja hüüdis: „Kabahandara Mäepärn!“ ja siis, teist pundart Klotilde Miraldale andes, hüüdis ta:

„Judismira Mäepärn!“

Klotilde Miralda pundart wastu ei wõtnud, sest et ta minestades maha kukkus.

Johann Albert jdi enese südame täiega winti ja torises iga minut Franz Magnuse kallal:

„Kuigi wader oled, aga juur siga oled siiski! Ka—ha—han—da—ra! Ju—dis—mi—ra! Mim—mim—mispärasi? Mim—mim—misjuguise digusega? Mim—mim—mis?“

Warrupidu lõppes sellega, et Franz Magnus nagu wärten trepist alla weeres, ja Johann Albert temale ta galossid, palitu, mütsi, kapi tagant järele wirutas ja wihaselt karjus:

„Säh, sulle! Siga oled ja, aga mitte wader! Rudas fina tohtsid oma tahtmise järele ristida! Muretse ise omale lapse ja risti neid! Dota sa! Küll ma sulle veel näitan!“

Müra ja käre wälitas hommituni Mäepärnade korteris.

Meie aja praktilisised neiud.

„Neiu Alma, ma olen kaua julgust kogunud, aga nüüd tulen ma ja palun osketohe teie kätt. Kallis neiu, ma armastan teid nii palawalt, tormiselt, meeletult!! Wannun, et ma . . .“

„Wandeid ei ole waja . . . Kordage ainult jeda sama kahe tunnistaja juuresolekul, siis wõime edasi rääkida . . .“

W. austatud üffikute numrite ostjatele!

Kuna wiimajel ajal trükitöö ja klišeede valmistamise hind erakorraliste olude tagajärjel suureste tõusnud, iseäranis aga paberihind juba neljakordseks kerkinud on, oleme sunnitud „Meie Matsi“ üffiku numri hinda 1. aprillist peale ajutiselt 15 kop. peale tõstma, tellimise hind aga jääb endiselt.

„Meie Mats“.

Minewa numri mõistatuste seletused: „Sarfaja“ — „Tõrwaja“.

Kudas kapsaid kaswatada

Kirjutanud Hansu Suhani. Hind 20 kop.

Ülemalnimetatud raamat on meie põllupidajate tarwibuste kohaselt ja arusaadawal keelel kirjutatud ning wõib kapsa kaswatamise juures täielikult käsiraamatuks olla.

Sa kaotab kaebtuse, et kapsad ei kaswa, ja tõstab saagi mitmewõrdseks.

Igakõks, kes kapsaid kaswatab, muretsegu omale tingimata see raamat.

Saada igast raamatukauplusest. „Teaduse“ kirjastus Tallinnas, Harju ja Riiu tähe nurgal. Sisjekäit Riitli uulitsalt.

Raha eest.

Raha eest sind sünnitakse
Raha eest sind ristitakse
Raha eest tuleb ämmamoor
Raha eest tuleb tohter noor
Raha eest sind kaswatatakse
Raha eest sind koolitatakse
Raha eest riiet ostetakse
Raha eest leha toidetakse
Raha eest sind leeritatakse
Raha eest mehels õnnistatakse.

Raha eest saad näha ime
Raha eest saad herra nime
Raha eest wõid tõllas sõita
Raha eest wõid siidis käia
Raha eest wõid lohtus kosta
Raha eest wõid mõisat osta
Raha eest päästa wangirauast
Raha eest wälja põrguhauast
Raha eest saad röömustust
Raha eest saad kurwastust.

Raha eest wõid kosja tõtta
Raha eest neiu naiskõs wõtta
Raha eest wõid lõbu maitsta
Raha eest wõid ennaft kaitsta
Raha eest wõid lusti liita
Raha eest featris käia
Raha eest wõid klubis kõnida
Raha eest wõid lottot mängi
Raha eest wõid wälja reisi
Raha eest näha rahwaid teisi.

Raha eest kui kõi on nähtud
Raha eest kõi ära tehtud
Raha eest wõid kihroti juua
Raha eest end üles puua
Raha eest arsti muretseada
Raha eest hauda ehitada
Raha eest lasta haula tunda
Raha eest end hauda panna
Raha eest hinge õnnistada
Raha eest taewast valmistada.

Miatöö operaamat.

325 selgitawa pildiga. Hind lihtkõites 3 rbl., kõwas kõites 3 rbl. 50 kop. Üleilma kuulsa aedniku J. Wöitneri aiatöö raamatute järele Läänemere maandel ja Wenemaa laugemates kubermangudes asuwate eestlaste jaoks kokku seatud.

Üleilmdse on Miatööoperaamat 3 esimest auhindu saanud (kaks kuld auraha ja ühe suure hõbeda). Igale aiapidajale ja põllumehele tarwilik kästraamat.

Kaua oodatud

Kodu-arsti ja kodu-aptegi

teine täiendatud trükk

ilmub nendel päewadel.

Mialilled, ilupuud ja ilupõõsad.

Miatöö operaamatu II. wiht.

140 pildiga, hind 1 r. 50 k., kõwas kõites 1 r. 75 k.

Saada igas raamatukaupluses.

Petrogradis „ühiselu“ raamatukaupluses.

Офицерская № 5, on kõi „Teaduse“ kirjastusel ilmunud raamatud saadawal.

N. B. Üffikute numrite ostjaid palume lahkest tärele panna, et neile ostmisel mõnda teist „Meie Matsi“ nime- ja kujulist lehte meie lehe asemel kätte ei pistetaks.